

MİMAR SİNAN

4. P. S. Büyük Üstadın Mesajı Nafiz EKEMEN
7. Tekris Reşat ATABEK
14. Farklı Dine Mensup Bir Adayın
Tekris Merasimi Sahir ERMAN
16. Zaman Ayır Raşid TEMEL
17. Felsefi Açıdan Masonluk Ütküsünün Temel
İlkeleri ve Niteliği Üzerine
Düşünceler III Naki Cevad AKKERMEN
29. Açıklama
31. Amerika Birleşik Devletlerinde
Masonluğun Dünü ve Bugünü ... Mukbil A. GÖKDOĞAN
43. Vefa Muhterem Locası H. G. ARAN
49. 1933 Yılında Bir Olay Suha UMUR
55. İtalyan Büyük Locasının Tebliği Sahir ERMAN
57. Localarımızdan Haberler Mimar Sinan
56. Yeni Görevliler Mimar Sinan
63. Ünlü Masonlar Sahir ERMAN - Suha UMUR
69. Aramızdan Ayrılanlar Mimar Sinan

MİMAR SİNAN

**Gevşemeyin, endişe etmeyin. İnancınız
sağlamsa, mutlaka başaracaksınız.**

Şanı Yüce Kur'an, S. III. 139

Kapak kompozisyonu : ŞİNASI BARUTÇU
YENİLİK BASIMEVİ — TİPO — OFSET
Tel : 43 55 72 ✱ İSTANBUL — 1 9 7 8

MİMAR SİNAN

Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonları Büyük Locasının
tarlhi, çağdaş ve gerçekçi açıdan
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına imtiyaz sahibi : Nafiz EKEMEN

Yazı işlerini fiilen idare eden : T. Zihni TARHAN

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR, PARA İLE SATILMAZ

1978

Nuruziyya Sokağı 25, Beyoğlu, Tel : 49 47 53

SAYI : 27

4. P. S. Büyük Üstadın Mesajı	Nafiz EKEMEN
7. Tekris	Reşat ATABEK
14. Farklı Dine Mensup Bir Adayın
Tekris Merasimi	Sahir ERMAN
16. Zaman Ayır	Raşid TEMEL
17. Felsefi Açıdan Masonluk Ülküsünün Temel
İlkeleri ve Niteliği Üzerine
Düşünceler III	Naki Cevad AKKERMAN
29. Açıklama	
31. Amerika Birleşik Devletlerinde
Masonluğun Dünü ve Bugünü	Mukbil A. GÖKDOĞAN
43. Vefa Muhterem Locası	H. G. ARAN
49. 1933 Yılında Bir Olay	Suha UMUR
55. İtalyan Büyük Locasının Tebliği	Sahir ERMAN
57. Localarımızdan Haberler	Mimar Sinan
56. Yeni Görevliler	Mimar Sinan
63. Ünlü Masonlar	Sahir ERMAN - Suha UMUR
69. Aramızdan Ayrılanlar	Mimar Sinan

P. S. BÜYÜK ÜSTADIN MESAJI

Kendi Kendimizin tenkidi

Ötedenberi âdet olmuştur, hep yaptığımız işlerin tam ve mükemmel olduğundan bahseder, bununla övünürüz; fakat gerçek, her zaman tam ve mükemmel değildir, ve çalışmaların bir kısmı ile hiç de övünmeğe yer yoktur.

Loca çalışmalarımızdaki bariz aksamaları, usulsüzlükleri, yanlışları Kardeşlerimizin gözleri önüne serip bunları düzeltmek ve tekrarlamamak yollarını aramağa kendilerini davet ettiğimiz zaman, bu çağrımız çeşitli tepkilerle karşılaşmaktadır : Bazı Kardeşler, ikazların yerinde olduğunu, hatta geç bile kalındığını söylerlerken, diğer bir kısım Kardeşler, gözler önüne sürülen olayların hiç bir esasa dayanmadığını, bu aksaklıkların Localardan sadır olmadığını ileri sürerek tamimlerin geri alınmasını, Büyük Üsta-

dın veya Büyük Üstada izafetle ve Büyük Üstadın verdiği mahsus selâhiyetle imza kullanan Büyük Sekreterin tarzıye vermelerini, aksi halde kendilerinin bu camia içinde kalamayacaklarını bildirmekte, ve nihayet ikazların yerinde olduğunu kabul etmekle beraber kullanılan dilin ağır olduğunu ileri sürmektedirler. (Şunu bildirmekte fayda vardır ki, Büyük Üstat tarzıye vermezse istifa edeceğini bildirenlerden bugüne dek istifa eden olmamıştır.)

10 Ekim 1975 tarih 3442 sayılı benim imzamı, 1 Şubat 1978 tarih ve 07233 sayılı Büyük Sekreter imzasını taşıyan tamimlerde, Loca çalışmalarındaki aksaklıklar belirtilmiştir : Bu ilk tamim arasında iki seneden fazla bir süre geçmiş olduğu halde, yakındığımız konular aynen devam etmiş, camiaya zarar verecek nitelikte olan ihmalller, umursamazlıklar, yanlışlar aynen cereyan edegelmiştir, ve Kardeşlerim konuların üzerine önemle eğilmedikleri, işi ciddiyete alıp mevzuat hükümlerine kesinlikle riayet etmedikleri takdirde, dünya kardeşlik zincirinin sağlam bir halkası haline getirdiğimiz Masonluğumuzun çatırdadığını ve en ince yerinden koptuğunu görmek bahtsızlığına uğramamız mukadderdir.

Çok ufak, fakat çok düşündürücü bir tablo ile, durumu aydınlatmak istiyorum :

1.1.1977 tarihinden 31.12.1977 tarihine kadar, Büyük Sekreterlikten Muhterem Localara 546 Engelsizlik belgesi gönderilmiştir.

Bunların çeşitli sebeplerle 151 adedi neticelendirilememiştir.

Neticelendirilmiş olmamalarının sebeplerine gelince, bu husus başlı başına uzun bir nutuk kadar veziz ve anlamlıdır.

«1.1.1977'den 31.12.1977 tarihine kadar Localara 546 adet Engelsizlik Belgesi gönderilmiştir. Öte yandan bu süre zarfında çeşitli sebeplerle neticelendirilemeyen muamelelerin dökümü aşağıdadır :

Skrütende erteleme:	38
Teklifte erteleme :	6
Skrütende red :	2
Teklifte red :	2
Teklif eden vazgeçti :	17
Aday vazgeçti :	28
Locaca durduruldu :	24
Yurt dışına, başka şehre gittiği için durduruldu :	17
Zaman aşımına uğradığı için durduruldu :	11
Toplam :	151

1.1.1977'den 31.12.1977'ye kadar 361 kişi TEKRİS olmuş. 31 kişi İSTİFA etmiş, 115 kişi GAYRI MUNTAZAM ilân edilmiştir.»

Övünmek için her şeyden evvel çalışmak, ciddiyetle çalışmak lâzımdır: çalışalım, masonluğa yenilikler getirmek hayaline kapılmaksızın çalışalım, masonluğun kuvvetinin sayıda değil kalitede olduğunu unutmadan tekliflerde bulunalım, yenilikler getirmekle masonluğun kuvvetlenmeye bil'akis zaafa uğrayacağını bilerek çalışalım ki, Kardeşlik halkamız güvenilir sağlamlığını koruyabilsin.

Nafiz EKEMEN
Büyük Üstad

TEKRİR

Reşat ATABEK

Kişi, muhtemelen yaradılışı icabı, homo sapiens olduğu, diğer bir deyimle bilince kavuştuğu anda toplumsal yaşantısına olağanüstü önem verdi, toplumun dışında kalmamak için çaba sarf etti ve toplum dışında kişiliğinin varlığını ikinci plânda değerlendirdi. Zaman ile uygarlık inkişaf etti ve kişi gerçeği, daha özgür bir düşünce ile aramaya ciddiyetle yöneldi. Gerçeği bulabilmek için kişi kendisinde bulunduğunu farz ettiğimiz muayyen bazı kabiliyetlerini harekete getirmek, bazı olanak ve kudretlerini uyandırmak zorunluğundaydı. Toplumsal varlıktan ayrı bir kişiliğe sahip olduğunu idrak eden bu varlığının bir anda, anlaşılamayan ve açıklanamayan nedenlerin etkisi altında yok olduğunu da gördü. Ölüm ile karşı karşıya kalarak ciddi olarak ürktü. Bu korkuyu gidermek için ölümün gerçek bir sonuç olmadığı, bu dünyaya ölenin, ölümsüz dünyaya göç edebileceğine inandı ve bunun tahakkuku için gayret sarf etmekten kaçınmadı.

Toplumsal yaşantının ön planda kişinin varlığının dışında ve bilhassa üstünde değer taşıdığı devrelerde, ayrıca gerçeği ararken bilinç alt ve üstünde mevcut olanakları harekete getirmek için ve ölümün yok olmasını sağlamak ve ölümsüz dünyaya göç edebilmek amacıyla,

tekrisin gerektiğine uzun yüzyıllar inandı. Tarih boyunca kişiler tekris edildi, özel merasime tabi tutuldu ve bu suretle diğer kişilerden farklı bir duruma girdikleri, farklı bir geleceğe tabi oldukları benimsendi, bu suretle de üstün bir mertebeye eriştikleri kabullenildi.

Kanımızca yukarda belirtilen 3 farklı açıdan tekrisin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Toplumsal varlığa giriş

İlkel toplumlarda kişisel varlık yerine toplumsal varlık, toplumsal bilinç daha özlü bir şekilde belirlemektedir. İlkel her toplumun ayrı ecadadı, ayrı ataları vardı. Bu atalar kutsal âlemi teşkil ederler ve toplumu korurlar, toplumun geçimini de sağlarlardı. Her toplum muayyen zamanlarda, muayyen merasim icra etmek veya ataların yaşamlarını, destanları nakil etmek suretiyle tekrarlayarak, yad ederek, atalarla bir olmak, ataların himayesini sağlamak mümkünleştğini kabul ederlerdi. Toplum bilinci bu merasim ile yenilenir, canlanır, kudret ve olanaklarını bir kerre daha geçerli kılardı. Din tarihçisi Mircea Eliade bu durumu «l'éternel retour» eskiye sonsuz avdet veya dönüş olarak isimlendirmektedir. Uzun yüzyıllar kişiler düşünüş, anlayışlarını bu suretle değerlendirmişlerdir.

Atalarla bağlantı kurmak, toplumsal varlık içinde bulunmak doğum ile tahakkuk etmemektedir. Muayyen bir toplum içinde yaşantısını sürdüren ana babadan doğmuş olmak tek başına o toplumun varlığı olmak, o toplumun ataları ile ilişki kurmak için yeterli değildir, ancak bu durumda olanların muayyen bir merasimden sonra toplumun üyesi olabilecekleri kabul edilmektedir. Büluğ yaşına erişmiş olan, muayyen önderlerin himayesi ve irşadı ile, uzun, yorucu tecrübelerden geçtikten sonra, toplumun üyesi olur ve bu suretle toplumun dinsel merasimine iştirak eder, toplum içinde gerçek yerini alır, atalarla ilişki kurar, toplum içinde toplumla birlikte yaşantısını sürdürme olanağını iktisap eder. Halen Afrika ormanlarında genç çocuklar, büluğ yaşına vardıklarında, muayyen bir süre ailelerinden uzakta yaşarlar, özel bir yaşantı sürerler, klanın, kabilenin sihirbazı kendilerini özel merasime tabi tutar, hazırlıklar tamamlanınca da genç tekris edilir ve müteakiben diğer klan üyeleri gibi eşini seçebilir, evlenebilir, yuva sahibi olur ve diğer büyüklerle beraber dinsel merasime katılabilir, atalarla ilişki kurar, onların himayesinden faydalanır ve diğer üyelerle birlikte ava iştirak eder. Sonuç olarak da denebilir ki genç bu suretle toplumun

tam üyesi olur. Musevilerde yeni doğan erkek çocukların sünnet edilmelerini, eski devirlerden kalan dinsel bir anlayış olarak nitelendirmek mümkündür. Yeni doğan musevi erkeği Tanrı ile musevi kavmi arasında mevcut kadim anlaşmayı sünnet ile yeniler ve Tanrının seçkin kulu olur.

Ölümsüzlüğün sağlanması

Kişi her zaman ölümden olağanüstü korkmuştur. Ölümü yenmek için her zaman ve her yerde çaba sarf etmiştir, tıp ilminin vücut bulmasına ve inkişafına bu korku ve endişe en başta amil olmuştur. Muhtelif toplumlarda ölümün bir merhale teşkil ettiği ve ölümün ötesinde kişinin var olmaya devam edebileceği ve bazan kişiliğinde bir değişikliğin husule gelebileceği, bazen de kişiliğinde hiç bir değişikliğin husule gelmeyeceği kabul edilmiştir. Ölümsüz âlemin var olduğu inancı insanda yerleşince, ölümlü âlemden ölümsüz âleme geçit olanaklarının aranacağı ve fiilen ölmeden önce bu sonucun sağlanması için gayret sarf edileceği doğaldı.

Kişi fiilen yaşarken, şeklen ölmek ve bu suretle ölümsüz âleme geçidi temin etmek, ölümsüz âleme göç etmek, orada yerleşmek, ölümsüz âlemin sağladığı olanaklardan faydalanmak istemiştir. Muhtelif toplumlarda, farklı devrelerde, bir çok insanlar bunun mümkün olduğuna inanmışlardı. Ancak böyle bir sonucun sağlanabilmesi için muayyen merasimin icrası, muayyen ritüelin tatbiki, muayyen duaların okunması, ayrıca kudretli bir elin yardımı, ehil olan ve muayyen bir mertebeye ermiş bir kişinin el uzatmasının gerektiği kabul edilirdi.

Ölümsüz âleme geçit bir anda olmayabileceği, bunun için muayyen hazırlıkların icrasının gerektiği, hatta muayyen bir bekleme devresinin geçirilmesinin zaruri olduğu kabul edilirdi. Yılın muayyen gününde, muayyen saatında, evvelce tespit edilmiş bulunan mahalde bulunulması, muayyen şekilde giyinildikten, özel şekil ve surette yıkanıldıktan sonra, ölümsüz âleme geçmesi ön görülen kişi tabuta yatırılır ve ölüye yapılan merasim icra edilirdi. Ölüm duaları okunduktan sonra mürşit diye isimlendirdiğimiz kişi müridin ölümsüz âleme geçit olanağını sağlar ve tabuta yatırılmış olanı ve bu âlemde öleni, ebedi âleme uyandırır. İncil okunurken muayyen gizli cemiyetlerde geçerli olan bu görüşün iki defa izine rastlamak mümkündür: İsa öldükten sonra dirilmiş ve bu dünyada yaşayanlara görünmüştür, ayrıca İsa «Lazare» namındaki kişinin ölümünü müteakip

cesedin yanına gitmiş ve «Lazare»ı elinden tutarak yeniden canlanmasına imkân sağlamıştır.

Ölenin rüyada görülmesi ve özel şekilde uyuyan kişiye hitap etmesi, ona muayyen bazı hususlarda açıklamalarda bulunması, geleceği hakkında ışık tutması ve ayrıca hortlakların gözükmesi insanları zaman zaman ürkütmekte, diğer taraftan gerçekten ölen ve fiilen gömülen kişilerin ölmediği kanısını vermekte idi. Bu gibi olaylara tanık olanların ölmek için her çareye baş vurmalarını doğal karşılamak gerekir.

Ölümlü âlemden ölümsüz âleme geçiti temin etmek için muayyen bir tekrisin gerektiği kuşkusuzdu. Kişi bu merasime, bunun bazen tehlikeli olmasına rağmen, katılmaktan kaçınmamıştır. Ancak merasimin sonunda ölümsüz âleme varmak gerekirse de, bütün tehlikeleri göze alarak hareket eden kişinin bazen yarı yolda bırakıldığı ve daha ileriye gidilmenin mümkün olamayacağı kendisine belirtildiği de nakil edilmektedir.

Kişide üstün kudretleri uyandırmak

Eski Hint düşünürleri her kişide bir «atman»ın var olduğunu, bunun dilimizdeki geçerli terimi ile ruha tekabül ettiğini (ruh ile can arasında ileri sürülebilecek ayırım üzerinde burada durmak istemiyoruz), ancak evrenin de ruhu olduğunu ve bunun da «brahman» olarak adlandırıldığını belirtmişlerdir. Atman ile brahman arasında bağlantı kurulabileceği, bu sonuca varmak amacını güden kişinin muayyen olgunluk merhalelerini katetmek zorunda olduğunu da ayrıca açıklamaktadırlar.

Batıda simyakerler (alşimist) mikrokozmos ile makrokozmosun üzerinde dikkati çekmişler ve pek eski olan bu görüşü son zamanlara kadar savunmuşlardır. Kişi mikrokozmostur, evren ise makrokozmostur, bunlar arasında bağlantı ve ilişkilerin varlığı kuşkusuzdur. Tarih boyunca tüm fallar bu felsefi görüşe dayanmaktadır. Eski uygarlıklardan bu yana falcılar yıldızlara bakmak suretile kişinin geleceğini tespit etmişler, kurban edilen hayvanların karaciğer veya barsaklarını tetkik etmek suretile tevcih edilen sualleri cevaplandırma olanağını bulabilmişlerdir.

Kişi tarih boyunca iki sınırı aşmak istemiştir, zaman ve mekân dışına çıkma çabasında bulunmuştur. Bir mahalden diğer bir mehalle daha

çabuk varmak, anide varmak, birden fazla mehalde aynı zamanda bulunmak dileği ile geleceğe sıçramak, geleceği peşinen bilmek daha da ileri giderek geleceğe hakim olmak istemiştir. Kutsal âlemin zaman ve mekân ile sınırlı olmadığı kabullenildiğinden, kutsal âlemle ilişki kurmayı istemiş ve bu sonucu sağlayabilmek için hiç bir fedakârlıktan kaçınmamıştır.

Evren ile, kutsal âlemle irtibata geçebilmek için özel bir şekilde hazırlanmanın gerektiği, her ferdin istediği her anda böyle bir sonucu tahakkuk ettiremeyeceği kabullenilmektedir; bunun için de bazı hazırlıklarda bulunmak, zaman ve mekân sınırlarından kurtulabilmek için muayyen bazı bekleme durumlarına geçmek zorunluğu benimsenmiştir. Halen astrofizik ilminde olduğu gibi, yıldızlardan gelen işaretleri elde edebilmek için büyük radar aletleri tesis edildiği ve toplanan ses ve işaretleri değerlendirebilmek için gayret sarf edildiği gibi, yüzyıllar boyunca bir çok kişiler yaşadığımız dünya ile yani ikili âlemle, tezatların yarattığı varlıkla irtibatlarını mümkün olduğu nispette kesmek suretile üstün bir âlem, kutsal âlemden gelecek davet veya işareti aramaya, beklemeğe gayret etmişlerdir. Bu sonucun sağlanabilmesi için tarih boyunca ve muhtelif toplumlar içinde yek nazarda birbirinden farklı metodların kullanıldığı görülebilir, ancak daha dikkatle, daha bilgi ile metodların hususiyetine girildiği takdirde, farkların gittikçe azaldığı anlaşılır.

Kutsal âlemle irtibat kurmak, diğer bir deyimle bekleme devrini değerlendirmek için kullanılan metodlar iki gruba ayrılabilir: beden disiplini, ruh disiplini. Beden disiplini meyanında muayyen şekilde nefes almayı, yoga hareketlerini, az yemek yemeği, orucu, hatta bazı hallerde aç kalmayı, az uyumayı, sahura kalkmayı, cinsi münasebetleri ya tamamen kaldırmayı veya cinsi münasebetlerde hiç bir zaman tam manasiyle tatmin olmamayı ve daimi bir şekilde iradeyi kullanarak hat tahrikte bulunmayı örnek olarak vermek mümkündür. Ruh disiplinine gelince, bu konunun açıklanması ayrıca müşküldür: amaç dış âlemle olan bağları bertaraf etmek, gerçek özgürlüğü geniş anlamıyla sağlamak, kişiliği mümkün olduğu kadar azaltmak, zekâ ve akıl gibi hasletleri bir merhaleden sonra terk etmek ve onların yerine başka hasletleri kaim kılmak veya uyandırmaktır. Kişiliğin, zekâ ve aklın peyderpey gayip olmasıyla, klasik anlamda dünya ile münasebetler azalmakta ve Hintlilerin açıkladıkları gibi, atman brahman ile birleşmektedir. Bunun için zikirde bulunmak, meditasyona dalmak, vecd haline girmek için gerekli gayretler sarf et-

mek gerekir. Muayyen bir kelime veya hecenin devamlı olarak tekrarıyla bilinçte bazı değişikliklerin husule geldiği aynı sonucun bazı melodilerle de sağlandığı açıklanmaktadır.

Dünyamız akıl açısından tetkike tabi tutuldukta, tezatlar âlemi olarak göze çarpmaktadır, iyilikle kötülük, gece ile gündüz, acı ile zevk birbirini kovalamakta ve birbiriyle var olmaktadır. Müspet ve menfi öge, inen ve yükselen kuvvet, Çinlilerin açıkladıkları yin ve yang birbirlerinin zıddı olmakla beraber birlikte var olmaktadır. Bunlar arasındaki tezat azaldıkça, dünya ile kişinin ilişkisi hafiflemekte, kutsal âleme yaklaşılmaktadır, diğer bir deyimle kutsal âlem belirlemektedir veya kutsal âlemin belirme olanağı artmaktadır. Bu akımın etkisi altında bir çok düşünürler bir olgunlaşma merhalesine kadar aklın yardımcı, ancak daha ilerisi için engelleyici olduğunu ve yerine hikmetin (sagesse) kaim olmasının gerektiğini, hikmetine de bir merhaleden sonra yardımcı olma vasfını gayip edüp engelleyici olabileceğini iddia etmektedirler.

Kişinin kutsal âleme geçiş yoluna girmesi, tam özgürlüğü seçmesi, ikili âlemin pençesinden kurtulması için tamamen farklı bir akıma tabi olması gerekir. Bunun için bazı hareketlere, törenlere tabi tutulur, tekris edilir. İslam dünyasında batınî tarikatlarda, eski Mısır mabetlerinde yapılan törenler, eski Yunanda Dionizios ayinleri, Orta Asya Türklerinde şamanların muayyen hareketleri, ilkel toplumlarda sihirbazın müdahaleleri, Amerikan yerlileri arasında yaygın olan bazı gelenekler, Tibette üçüncü gözün açılması için icra edilen merasim ve ayinler muhtelif şekillerde, muhtelif usullere tabi olunarak tekrisin icra edildiğini göstermektedir. Ancak tekris ne kadar müessir olursa olsun, tekrisi idare edenin nüfuz ve kudreti ne kadar yüksek olursa olsun, devamlı olarak ve bilgi ile muayyen istikâmette çalışmada ısrar edilmediği takdirde, başlangıçta kat edilen mesafe kısa zaman sonra gayip olur. Tekris edilen kişide olağan üstü kuvvet ve kudretin vücut bulabilmesi için muayyen süreler içinde, muayyen merhalelerin kat edilmesinin, merdiven basamaklarının teker teker çıkılmasının gerektiği açıklanmaktadır. Bu yola yönelen kişi düşüncelerini, mümkün olduğu nispette dünya ile, ikili âlemle kolaylıkla ilişki kurabilecek konulardan uzaklaştırmalıdır. İlk bakışta bunun mümkün olmadığı iddia edilebilir, ancak bu sahada ciddiyetle, devamlı olarak zaman ile müspet sonuç alındığını, hem bedenleri, hem de manevi kişilikleri üzerinde büyük bir egemenlik sağlayabildiklerini ve lüzumunda zaman ve mekan sınırları dışına çıkabildiklerini, üstün

kuvvet ve olanaklara sahip olduklarını iddia etmektedirler. Hatta fizik kurallarıyla hiç bir şekilde bağdaşmayan sonuçları sağlayabildikleri, meselâ uzaktan haberleşme, maddeye müessir olma, geleceği bilme, geleceği etkileme, geçmişini tayin ve tespit etme ve ayrıca meselâ ateş üzerinde yanmadan yürüyebilme, doğal afetleri önceden bilme olanaklarına sahip olduklarını söylemektedirler. Ayrıca muayyen bir olgunluk mertebesine varanın dünya zevklerinden başını çevirdiği, aynı zamanda ıztıraplardan da uzaklaştığı kabul edilmektedir. Pek tabii bu sonuçlara varabilmek için uzun ve disiplinli bir çalışma gerekmektedir. Devamlı olarak iradenin kullanılması zaruridir, ancak sabırla çalışan için bir süre sonra ışık belirebilir. Meditasyona dalmak için de muayyen beden hareketlerinin yardımcı olduğu şüphe götürmez. Hintliler lotüs şeklinde oturarak meditasyona girmeyi tavsiye etmektedirler, islâm mütesavvıfları bağdaş kurup tespih çekerek.

Kişiyi özel kuvvet ve kudretle teçhiz etmek, kişinin kutsal âlemle ilişkisini kurmasını sağlamak için, kişide var olan olanakları harekete getirmek lâzımdır. Uyuyan kuvveti uyandırmak gerekir. Bunun için

- a — kişi uyanmaya hazır olmalıdır,
- b — kişiyi etkileyecek bir ortam yaratılmalıdır,
- c — kişiyi uyandırabilecek kuvvetli bir mürşid müdahale etmelidir,
- d — uyanma tek bir merhalede sağlanılamadığından, kademeli bir şekilde hareket ederek bir sonuca varılması gerekmektedir.

Yukarda belirtmeğe çalıştığımız sonuçların sağlanabilmesi için tarih boyunca tekrisler icra edilmiş ve bazen müspet sonuç sağlanmış, bazen de muayyen merhalelerin katından sonra, yolcu yorulmuş, gerilemiş, eski haline avdet etmiş, gerçekten uyanamamış ve tekris ile beklenen sonuç var olmamış ve tekris bir merasim olarak kalmış, kutsal âlemle bağlantı kurulamamış, ikili âlemin etkisi ve geçerliliği devam etmiştir.

Farklı Dine Mensup Bir Adayın Tekris Merasimi

Sahir ERMAN

Bilindiği üzere, bugünkü Mason L.'lerinden bir çoğunda, yemin kürsüsü üzerinde sadece İncil bulunur. Diğer bazılarında ise bu kürsüye her üç büyük kitabî dinin kutsal kitapları konulur ve bu kitaplar çalışmalara başlar-ken açılır. Ancak bu dinlerden başka bir dine mensup bir adayın tekrisi söz konusu olduğunda, ne yapılacağını bilmek gerçekten ilgi çekicidir. Bu itibarla C. N. Bantham K. tarafından Ars Quator Coronatorum'da yayınlanan bir yazıdaki (1) bilgileri aktarmakta yarar gördük. Bu

yazıda indu doktrinile islâm dininin bazı esaslarının birleştirilmesinden doğan ve Hindistan'da 1500 yılında gelişen Sikh dine mensup bir adayın sadece İncil'le çalışan batılı bir L.'da tekrisi misal olarak ele alınmaktadır.

Tekrisin yapılacağı celse, ada-

(1) C. N. BANTHAM, *Initiation of non-christians* (Ars Quator Coronatorum-Transaction of Quator Coronati Lodge, No. 2076- Cilt 88, 1975, sah. 220).

yın dinine mensup beş K. ziyaretçi sıfatı'na L.'da hazır bulunurlar ve şu merasim uygulanır :

Ü. M. — «Bay... in tekrisine başlayacağız.»

Beş ziyaretçi K.'ten biri kalkar ve cırak selâmı verdikten sonra «Ü. M.» der.

Ü. M. — «Bizim merasimimize bu şekilde giren bu müdahiller kimdir?»

Ziyaretçi K. — «Biz müdahil değiliz. Ailenizin üyeleri.»

Ü. M. — «2 Nazır K.i, bu ziyaretçi KK.'i usulüne uygun bir şekilde sorguya çektiniz mi ve bizim tanınmış nizamımızın üyeleri olduklarını teyid edebilir misiniz?»

2. Nazır K. — «Üyedirler, Ü. M.»

Ü. M. — (Ziyaretçi KK.'e hitaben) : «Toplantımıza hoş geldiniz, iyilikler getirdiniz. Sizi memnun etmek için daha ne yapabiliriz?»

Ziyaretçi K. — (Cırak selâmını muhafaza ederek) : «Ü. M., Bay...'in Sri Gru Granth Sahib kitabı üzerine yemin ederek tekris edilmesi bizim dileğimizdir.»

Ü. M. — «Bizim mabedimizde bu kitap mevcut mudur?»

Ziyaretçi K. — «Bizler kendi kutsal kitabımızla seyahat ederiz Ü. M.»

Ü. M. — «B. Ü.'mızın fikrini soruncaya kadar oturunuz KK.im» (Ü. M., B. Ü.'in fikrini sorar o da tasvip veya ademi tasvibini ifade eder. Talep kabul edildikte, Ü. M. bir çekiç darbesi vurur ve beş ziyaretçi K. ayağa kalkıp düzenli duruşa geçerler. B. Ü. celsede hazır değilse merasimin bu kısmı yapılmaz ve Ü. M. kendi takdirini kullanır).

Ü. M. — «Ziyaretçi KK.'in arzularını gerçekleştirmekten sevinç duymaktayız. Tören üstadı K.im, ziyaretçi KK.'i yemin kürsüsüne getiriniz. (Tören Üstadı K. Ziyaretçi KK. aşağıdaki düzende yemin kürsüsüne getirir :

1. K : Grup başkanı görevini ifa eder;

2. K : Kutsal kitabı taşır;

3. K : Bir yelpaze taşır;

4. ve 5. KK: Grubu tâkip ederler.

Kutsal kitap Ü. M.'e verilir o da yemin kürsüsüne koyar. Beş ziyaretçi K., Tören Üstadının refakatinde yerlerine dönerler ve tekris merasimine başlanır).

Zaman Ayır

Raşid TEMEL

(New Age'den)

Düşünmeye zaman ayır.
Gücün menbaı odur.
Oynamaya zaman ayır.
Devamlı gençliğin sırrı odur.
Okumaya zaman ayır.
Aklın menbaı odur.
Dua etmeye zaman ayır.
Dünya üzerinde en büyük güç odur.
Sevmeye ve sevilmeye zaman ayır.
O Allah vergisi bir imtiyazdır.
Dostluğa zaman ayır.
Mutluluğun yolu budur.
Gülmeye zaman ayır.
O ruhun müziğidir.
Vermeye zaman ayır.
Egoistlik için gün çok kısadır.
Çalışmaya zaman ayır.
Başarının mükâfatı odur.
Hayale zaman ayır.
O ruhu yıldızlara bile ulaştırır.
Allaha zaman ayır.
O hayatımızın yegâne devamlı mükâfatıdır.

Ocak 1978

Felsefî Açıdan Masonluk Ülküsünün Temel İlkeleri ve Niteliği Üzerine Düşünceler

III

MASONLUK İDEOLOJİSİNDE DOĞMATİK İLKE OLARAK TANRI VE RUH İNANCI İLE MEŞRUIYET VE İNTİZAM BAKIMINDAN OBEDİYANSLAR ARASI ANLAŞMAZLIKLAR ÜZERİNDE DÜŞÜNCELER

Naki Cevad AKKERMANN

Önceki bölümde kısaca değinilen metafizik, lojik ve reel bilimler yollarıyla «İlk nedene» ve en büyük realiteye ulaşma çabaları süredur-sun, franmasonluğun bu konuda temel ilke olarak üzerinde ısrarla durduğu felsefi inanç prensibi şöyle özetlenebilir :

A — Tanrı kavramı üzerine :

Landmarklar adı altında toplanan ve masonluğun dokunulmaz ve değişmez prensiplerini kapsayan yasanın 19 ve 20. maddelerine göre, evrenin yaratıcısı olarak Tanrı'ya inanmak : ruhun varlığına, sonsuzluğuna ve ölümden sonra var olan bir hayata iman etmek masonluğun temel öğretisidir.

Fütüellerine göre kendini dini duyguların en büyük anlatımı olarak tanıtan masonluk; Allahı, evrenin ulu yaratıcı olarak kabul ve buyruklarına uymayı, ruhun varlığı farızasına inanmayı kendi meşruğunun temel ilkesi sayar: zaman ve mekândan münezze, mutlak ve sonsuz ve bu nedenle anlaşılması ve alıngılanması (fehm ve idraki) mümkün olmayan bir Allah'ın varlığına inanır. Masonluğun inanç öğretilerine göre Allah ve tecellisi, madde ve ruh olmayan, fakat her ikisine de önceliği olan en yüksek realitedir.

Yaratıcı bir Tanrı'ya ve ölümsüz ruh varlığına inancı içeren yukarıdaki ritüelik ilkeler, Türk M. Obediyansının da katıldığı Anglo-Sakson franmasonluk kuruluşlarının, meşruiyet ve intizam bakımlarından temel düstur olarak kabul ettikleri ve 4 Eylül 1929 tarihli İngiliz Büyük Locasının ve uyan diğer bütün muntazam Obediyansların aradığı şu intizam ve tanışma beyannamesi ile tahkim edilmiştir.

«Madde 2 — Kâinatın Ulu Mimarına ve O'nun iradesinin tezahürlerine inanmış olmak bütün azaların kabulü için temel şarttır.

Madde 3 — Tekris olunan; taahhüdlerini, Mukaddes Kanun Kitabı üstüne ve veya gözlerini açık bulunan bu kitaba tesbit ederek yapacaklardır. Bundan maksat tekris edilen kişinin taahhütlerine vicdanını bağlamaktır.»

Bu arada 29 Nisan 1965 tarihinde Türkiye Büyük Locasının intizama ircaı nedeniyle yapılan «takdis ve tastik» töreninde İskoçya B. Hatibi Alexander Buchn biraderin yaptığı yakarış (münacat) ve dualardan bazı parçalarının dergi edebiyatı arasında yer almanın yararlı olacağı düşünülmüştür :

«Her şeyi yapan insanların hakimi Tanrım! sana sığınarak yalvarırız. Şu anda yaptıklarımıza rahm'i şefkatini atf'ı nazar eyle ve yardımınla başladığımız bu çalışmamızın, senin şanına ve kardeşlerimizin iyiliğine olmasını temin eyle...

Hamd; âlemlerin R a b b i , merhametli olan, acıyan ve din gününün sahibi olan Allah'a mahsustur. Ulu Tanrım! ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz. Bizi doğru yola erıştır. Nimetine erdirdiğin; gazabına uğramayanların, sapma-

yanların yoluna eriştir ya Rabbi! Akıl ve hikmetin ve anlayışın tamamı kendinde mündemiç Tanrım! Milletleri birlik ve ahenk içinde birleştir. Ve dünya üzerine hakiki kardeşliğin ve barışın hüküm sürmesini çabuklaştır. Senin hükmün altında bütün dünya kardeşlik sevgisiyle kaynaşarak büyük bir aile haline gelsin. Bizlerin ve her yerdeki kardeşlerimizin sana karşı daima artan sadakatimizle ve bizim meslekimizin mukaddes ilkelerine olan bağlılığımızla muhteşem tekâmülümüzü tahakkuk ettirmeye imkân bahşeyle, Ulu Tanrım!»

Ayrıca değerli beş kardeşimizin «Masonluk üzerine» başlığı altında kaleme aldıkları önemli aydınlatıcı ve ağıklamalı yapıt da Türk Masonluğunun bu konudaki düşturunu bir kez daha ortaya koymuştur. Türkiye Büyük Locası B. Üstadının imzasını taşıyan bu belgenin, hür masonluk prensipleri bölümünün ikinci maddesi şöyledir : «Hür masonluk, evrenin ulu Mimarı adını verdiği yüce varlığı ve ruhun ölmezliğini kabul eder. Çalışmalarına evrenin ulu Mimarının adını anarak başlar». Bu belgenin tarihi 1977 dir.

Mason öğreti düzeninin Tanrı ve ruh hakkındaki inancı üzerinde her hangi bir kriterium'a izinli değiliz. Yalnız inanç niteliğinde açıklanması gereken iki konu üzerinde durmakla ve bir filozofun düşüncelerini aktarmakla yetineceğiz.

Yukarıdaki tanımlara göre masonluk Tanrı kavramında «Theisme» yaratıcılık felsefi yolunun doğmasına bağlıdır. Buna göre Tanrı vardır, evreni ve içindekileri O yaratmıştır, Göklerde ve yerde olan her şey fanidir, birdir, ilktir, sondur, O göklerin ve yerin nurudur, yok olmayan ve evrendeki bütün olay ve olguları yöneten en ulu gerçek O'dur ve her şey O'na dönecektir. Ruh da vardır, ölümsüzdür. Ölüm-den sonra da bir yaşamın var olduğuna inanmak gerektir. Bu inancın kurucusu, evrenin yaratıcısı bir Tanrı'ya inanan, Sokrates'in öğrencisi olan, Mö. 354 de Atina'da doğan ve 430 da da Korinth'de ölen Xenephanes'dir. Tezi de şudur :

«Dünya; ne bilim ve ne de duygu bakımından insanlara benzemeyen, her şeyi gören, işiten, hareket etmeyen, değişmeyen, sonsuz olan, ve insan zekâsının kavramasına imkân bulunmayan yaratıcı bir Tanrı tarafından yönetilmektedir.»

Bu inanca karşı «Deisme» yaradancılık felsefi görüşü, Tanrı'nın evreni yarattığına, fakat olay ve olgularda hiç bir etkenliğe sahip bu-

İnmayan bir «ilk nedenlik» üzerinde durur. İnsan yaşamı konusunda nedensellik (kozalizm) açısından birincisinde Tanrı buyruğu (vahiyy) ve ikincisinde ise kişinin istemi eğemendir. İslâm tarikatlarından Cebriye'ciler teist ve fatalist (yazgıcı), ve Kaderiye'ciler de deist ve determinist (gerekirci) dir. Bu alanda Johand Talland (1640-1722), J. J. Rousseau (1712-1778), Voltaire (1694-1778), Einstein (1879-1955) deizm felsefi inancına bağlanmışlardır.

Yukarda açıklandığı gibi Anglo-Sakson franmasonluk öğreti düzeni Tanrıci (teist) dir. Ve bağlandığı doğma islâm dinin amentü'sünün benzeridir. Bilindiğı gibi bu ilke, Allah'a, Kitabına, Resulüne, ruha, meleklerle, ahiret gününe ve kadere (yazgıcılığa) inanmaktır. Burada insanların dünya yaşamını ilgilileyen önemli konu, yazgıcılık inancıdır. Buna göre iyi veya kötü; insanların başına gelenler, Tanrı takdirlerinin olmuş ve olacaklar hakkında yazılı bulunduğu «levh'i mahfuz'da» neler varsa onlardır. Kısacası yaşamda gelip geçen olaylarda kişisel veya toplumsal bir istemi söz konusu değildir. Halbuki ulu Tanrı kerim olan Kuran'daki :

«Başınıza gelen musibet, kendinizin neden olduğu bir şeydir (Şûra s. 5)»

«Bilmediğiniz bir şeye uymayınız; kulağınız, gözleriniz ve kalbiniz sorumludur: İsra s. (36-38)»

«Her nefis yaptığıının karşılığını görür; (yûnus s. 31)»

bu ayetlerden başka benzerleri daha bir çok Tanrı buyrukları, insanların bütün hareketlerinde ussal değerlerini kullanmalarını, aksi halde başa gelen ve geleceklerde sorumluluğun kişiye veya topluma değgin olacağını belirtmiştir. Düşüncemize göre bu ayetlerin ve buyrukların ışığı altında franmasonluk öğreti düzeninin, «teist» olma dogması yanında determinist bir felsefi niteliğini taşımakta bulunduğuudur. Olanaklar elverirse bu konu, ayrı bir yazı dizisi halinde sunulacaktır.

B — Ruh'un niteliğı hakkında ciltler dolusu kitaplar yazılmıştır. Özet olarak :

Dinsel inançlara göre ruh, aklın ve algı sınırlarının dışında olan, her hangi bir biçime sokulamıyan, ancak Tanrı'ya özgü gizli nitelikteki varlıktır. Evrendeki bütün varlıklar Tanrı'nın varlığını, ruh ise Tanrı'-

nın kudretinde toplanan en kutsal gizi ve en büyük gücü simgeler. İspirütüalist felsefeye göre, küçüklerin en küçüğünü ve büyüklerin en büyüğünü oluşturan özdeksel dünyanın ötesinde başka bir âlem vardır. Canlılardaki hareket, yaşam ve düşünce niteliklerinin başlangıcı da âlemi oluşturan ruhlarla başlamıştır. Nitelikleri olmayan ve enerji şeklinde beliren ruh, özbekleri harekete getiren ve işleyen güçtür. Bilinç de ruhun kendisidir. Ruhun özdeksel evrendeki varlığı, ölümsüz varlığından bir aşamadır. Ruh, doğum ile bu misafirhaneye girmekte ve ölüm ile de, ölümsüz varlığına dönmektedir. Böylece amacı evrimleşme olan süregelme (devir) ile insanlarla hayvanlar arasında enkarne (bedene girme) ve dezenkarne (bedenden çıkma) olmaktadır.

Materiyalist düşünce ise; metafizik bütün olaylarla belirtilerin, beynin elektro-manyetik ve fizyolojik fonksiyonu olduğu üzerinde toplanmaktadır. Ruhcuların iddia ettikleri Tanrı'nın üflediği ruh, aslında insanın cirmine göre yaratma kudretinden başka bir şey değildir.

Eski dinlerden orpheus dini, insan ve havvan ruhunun Tanrı'lığın bir parçası olduğunu, ölümsüzlüğünü ve öldükten sonra da bir insan veya hayvanın bedenine gireceğini kendi dogmasının temel prensibi olarak yaymıştır.

Ruh konusunda bazı filozofların düşüncelerini de özetlemek yerinde olacaktır: Aristo ve Farabi'nin bu konudaki düşünceleri, dergimizin 19 ve 20. nushalarındaki yazılarımızla yayınlanmıştır. Platona göre (Mö: 427-341) daimi oluş ve akış halinde olan içinde yaşadığımız eşyalar âleminin ötesinde gerçek varlıklar olarak «idea»ların yani tümel (külli) anlamların meydana getirdiği sonsuz, ölümsüz ve tam anlamıyla mükemmel bir âlem vardır. Bu iki cihan arasında insan ruhu bulunmakta ve bu ruh, insan vücuduna girmeden önce, içinde bulunduğu idea'ları âlemindeki görgü ve anılarını insan vücuduna girdikten sonra tekrarlamaktadır. Ruh ölümsüzdür.

Piramides'in öğrencisi Zenon'a göre (M. Ö. 490-430) İnsan ruhu, Tanrısal ruhun bir parçasıdır.

Leibniz'e göre (1646-1719) madde olarak görünen şeyler, çok ilkel olan ruhlardan koleksiyonudur.

Berkeley (1685-1753) : Özdek yoktur. Âlem ruhlardan ve bu ruhların tasarımlarından (idea) ibarettir. İdealist felsefeye göre özdek realite olarak bir hiçtir.

H. Bergson'a göre (1859-1941) hayat, özdeğin muayyeniyet (bellilik, belirlilik) yasalarına bağımlı değildir. Kudret ruhdadır.

Bertrand Russel'e göre idealistlerin ruh ve materyalistlerin özdek dedikleri şeyler en yüksek realitelerdir. Bunlar daha ilkel bir şeyin, değişim durakları (vakfeleri) nedeniyle türlü bünyelerde belirtisinden oluşan olay ve olgulardan ibarettir. O halde var olan tek bir şey vardır. Bu da ne ruhtur, ne de özdektir. Uğradığı değişimlerle bazan ruh, bazan da özdek halde bir olgu gösteren nôtür bir şeydir. Bundan dolayı bu felsefenin adına «nötral monizm» denilir. İdealistlerin, ögelerin aslında ruhu ve özdekcilerin özdek görüşlerini reddeden Russel, bunların hepsini nötr şeye irca ederek monizm'i (Birlikciliği) içeren bir kuram ortaya koymuştur. Böylece Russel, rasyonalist, monist ve atomizm lojik prensibin güdücüsü bir filozoftur. Metafiziğe inanmaz.

Din, Tanrı ve ruh kavram ve inançları nedeniyle yer yüzü zaman zaman kan deryasına dönmüş; asılarak, diri diri derileri yüzülerek, meydanlarda akla gelmedik işkencelerle odun yığınları üstünde yakılarak öldürülen insanların öyküleri, insanlık adına yüz karası olarak tarih sayfalarının önemli bölümlerini kaplarlar. Bu yazı notlarının dördüncü bölümünü oluşturacak «İnsancılık, insanlık dini ve masonluğun dinsel niteliği» konuları arasında gerekli örnekler verilecektir.

C — Tanrı, ruh ve kutsal kitaplar kavramları bakımından Obediyanlar arası anlaşmazlıklar ve ayrılmalar :

Bilindiği gibi spekülâtif masonluğun kuruluşu 1717 yılının bir yaz gününe rastlar. O gün, Londra'da toplanan dört locanın kararıyla gerçekleşen Eski ve Kabul edilmiş İngiltere B. Locası'nı, 1738 de Pariste kurulan Fransa B. Locası izler.

İngiliz B. L. çalışmalarına başladığı zaman hem operatif masonluğun töre ve törenlerini gelenek halinde yaşatmayı, bir bakıma da Anglikan kilisesinin telkinlerine uyararak, Allah ve kutsal şeylere sadakatı içeren bir yöntemi benimsemiş ve bu nedenle ritüellerinde ve toplanmalarında dualara, yakarışlara, eski ve yeni ahitlerden surelerle ayetlere yer vermiştir. Hattâ envarında bu görev için seçilmiş üstadlar da önemli değerler olarak vazifelendirilmiştir.

Aslında masonluğun amacını saptayan Andeson tüzüğünde dogmatik öğretiler zorunluluğu olmamasına karşın dinsel inançları bakımın-

dan tinsel yapılarına uygun düşen İngiliz masonluğunun tercih ettiği bu masonik çalışma yöntemi, 1738 de kurulan Fransız B. Locasınca da bir süre uygulanmış, fakat Denis Diderot (1712-1784), Jean Jacques Rousseau (1712-1778) ve Voltaire (1694-1778) gibi düşünür ve yazarların yapıtlarıyla hazırlanan ve başta Marie Joseph de Lafayette (1757-1834) olduğu halde aralarında bir çok masonların da bulunduğu aydınlarca gerçekleştirilen Fransız Büyük Devriminin getirdiği insan haklarını içeren (*) ve bu hakların ilkinin oluşturan özgürlük prensibi ile uyuşmadığı savı ile 26 Ekim 1878 tarihinde toplanan Büyük Genel Meclisin aldığı şu :

«Vicdan özgürlüğünü zorlayan ve Allah'ı simgeleyen formüllerin kullanma zorunluluğu, bu özgürlükle uzlaşması mümkün olmadığından asla kabul edilemez. Vicdan özgürlüğü, bu gibi inançların tamamen isteğe bağlı olarak herkesin özel anlayış, kavrayış ve duygusuna göre kabul edilmesini talep eder.»

kararla ritüellerindeki bütün inanç zorunluluğunu ve ilkelerini kaldırmış ve ayrıca «Evrenin ulu Mimarının yüce şanına — A. L. G. D. G. A. de L'univers» cümlesini evrakının başından silmiş ve nihayet kutsal kitapları da localardan atarak yeminlerin çaprazlama iki kılıç ve anayasa üzerine yapılması yoluna gitmiştir.

İngiliz zihniyetinin sindiremeyeceği bu karar, özellikle geleneklerine, aşımsel ve tinsel kutsallık anlayışlarına uymadığı ve onları zedelediği için bütün Anglo-Saksonların Fransa Obediyanlarıyla olan ilişkilerinin kesilmesi sonucunu doğurmuştur. Ayrıca Skandinavya, İrlanda, Kuzey ve Orta Avrupa ve Amerika ülkeleri masonluk kuruluşları, İngilizlere uymuşlar ve Fransızlarla aynı görüşte olan lâtın memleketlerindeki masonluk kuruluşlarıyla olan ilişkilerini kesmişlerdir.

Fransa B. Meşrikinin yukardaki kararı nedeniyle Obediyanlar arası tartışmalar 1849 dan önce başlamıştır. Bu meşrikin üstatlarından Blanchet biraderin aynı tarihi taşıyan raporunda şu kayıtlar vardır :

«Allah'ın varlığına ve ruhun sonsuzluğuna inanç zorunluluğunun B. Meşrik anayasasına sokulmuş olması, franmasonluğun dinsel nitelikte anlayışa uygun bir karakter kazanmasını gerektirir. Çünkü, evrenin ulu Mimarı simgesi bunu doğrulamaya ye-

(*) Bu konuda dergimizin 7 ve 8. sayılarındaki «Politika ve masonluk» yazılarımızda geniş bilgi sunulmuştur.

ter. Bununla beraber B. Meşrik, kendi üyelerinin metafizik inançlarına, ateizme ve materiyalizme olan vicdani kanılarını formüle etmekte serbest olmalarını önlemez».

Allah'ın varlığını yokumsıyan Tanrısız ve Tanrıbilmez (münkir ve mülhit) oldukları iddiasıyla başta Fransa Büyük Meşriki olduğu halde o'nu izleyen diğer Obediyanlarla ilişkilerini kesen ve uluslararası mason birliğinden çekilmiş bulunan New York Büyük Locasının Wisconsin Mah. Büy. Hatibi Johnston biraderin New York mason dergisinin Kasım 1924 tarihli nüshasında yayınlanan raporunda, bu çekilme gerekçesi şöyle açıklanmıştır :

«Fransa B. Meşriki, kendi ritüellerindeki üluhiyete değgin bütün referansları kaldırmıştır. Mihraplarında kutsal kitap bulunmadığı gibi, yeminler de yalnız çapraz iki kılıç ve anayasanın bir kopyası üzerine yapılmaktadır. Fransa, ritüellerindeki üluhiyete değgin bütün kayıtları kaldırdığı ve mülhitlerle ate'leri kuruluşun üyesi olarak aldığı vakit masonik bir intihar irtikâp etmiştir. Temelleri kaldıran bir kuruluş korunamaz».

Bütün bu suçlamalara karşı Fransa M. Meşriki yukarda işaret edildiği gibi 1878 den beri, kararlarında hiç bir kapitulasyon tanımamakta yalnız «aklın inanca» eamemliği üzerinde direnmektedir. İnsan dahil olduğu bütün doğa gizemlerini ve bütünyle evrensel muammaları deşifre etmek, incelemek ve özlenen hümanizmi yaratmak için, aynı zamanda vicdani da içeren mihraptaki simgelerin, bütün kutsallık duygularını da hem anlatım ve hem de kanıktırma (tatin) bakımlarından yeterli oldukları tezinde ısrar etmektedir.

Masonluğun çalışma ve inanç yöntemlerinin temel ilkelerini kapsayan bu düşünce ayrılıkları ile kesin kararlar karşısında, İngiltere Birleşik Büyük Locası, Obediyanların yasallık (meşruiyet) ve düzgünlük (intizam) durumlarının saptanması için bazı temel ilkelerin tesbiti gereğinin zorunlu hale geldiği vecibesini duymuş ve yukarda sunulan 4 Eylül 1929 tarihli beyannameyi yayınlamıştır. Bu konuda Amerika daha ileri giderek New York B. Locasının anayasasına :

«Kutsal kitaplar masonluğun büyük ruhunu oluşturur. Ruh da ölümsüzdür»

gibi yargılar konulmuştur. Böylece Türk Obediyanının da kabul ettiği fikri ve felsefi masonluğun niteliği, dindar, iman etmiş ve kutsal-

lık duygusuyla yüklü bulunmanın temel değerleri üzerine oturtulmuştur.

Kişisel düşüncemize gelince :

Yukarda kısaca açıklanan Obediyanslar arası anlaşmazlık konularını, masonluk ülküsünün temel prensiplerine değil de, çalışma biçim ve yöntemlerine bağlayarak yukardaki açıklamaların ışığı altında, birinci derece ritüelindeki inisiyatif bir ilke üzerinde durmakta yarar buluruz :

«Masonluğun ruhu, kendinde yaşayan ülküdür.»

Bu ülkü Anderson tüzüğünün birinci maddesinde anlatımını bulmuştur. Kısacası masonik konu ve amaç da budur. Yöntem ise: us ile duyguyu, dış âlemin olumlu ve olumsuz verileriyle kişiliğimizin bilinçli ve bilinçsiz yeti, yetenek, hareket ve kavrayışlarını armonize etmektir. Masonik görev, düşünsel ve tinsel yaşamımızın basit bir eğitimi değildir. Bu, önce kişi olarak masonun ve sonra da, bütün olarak toplumun eğitim ve disiplindir. Bir mason için ana konu, ahlâksal ve düşünsel hareketleriyle içinde yaşadığı dış dünyaya yalnız klavuzluğu değil, toplum varlığının olgunludur. Bu, tek başına da olsa kendi üstün karakter ve yeteneği ile hem kendini ve hem de şümulu ne olursa olsun, insanları sevk ve idare etmesini bilmekle mümkündür. Bir mason, masonik eğitim ve uygulamada, en güzeli, en iyiyi ve en doğruyu kapsayan estetik, ahlâk ve lojik gibi felsefenin normatif alanında akıl ve hikmetin (us ve gerçeğin) egemenliği için önce kendinin ve sonra da toplumun dış ve iç yaşamını ahenk içinde yönetmeği öğrenmemişse ve iç dünyasında gizli ve kapalı entrikacı bir ruh egemenliği varsa olgunluk için sarf edilen çaba hiç bir meyve vermez.

Çok eski zamanlardan beri açık veya kapalı bütün inisiyatif kuruluşlar, gerek kendileri ve gerekse içinde yaşadıkları toplum için fikri ve manevi bakımlardan böyle üstün bir yaşam yaratmayı amaç edindiler. Fakat önce kendi iç âlemlerinde ve kurumlarında yukardaki ilkelere uygun tam bir bilimsel ve entelektüel arıtma yapmadıkları için başarıya ulaşmadan dağılıp gittiler. Bizde zaviye ve tekeler, Batıda ise ritüellerde adları geçen tarikatların yıkılış ve dağılışlarının nedenlerinden birisi de budur. Fakat 250 yıldan beri mason örgütleri yaşamakta ve gelişmektedir. Bunun, hangi Obediyansda olursa olsun, esas nedeni simgelerle anlatımını bulan geleneklerimi-

zin, kişisel düşünce ve irademize uzanması; insancılık amacıyla, insanlığa yeni utuklar açan, en güzeli - en iyiyi ve en doğruyu kapsayan ilkelerle varlığımızı, özellikle ahlâksal zemin üzerine oturtarak sürekli bir entellektüel artma çabası içinde bulunmasıdır. Bir masonun dış âlemde, her türlü dedikodulardan ve niteliği ne olursa olsun her türlü polemiklerden uzak olarak heyecan seline kapılmadan, zirvede ve olayların üstünde sosyal, siyasal ve kültürel bütün akımları temkinli, ağırbaşlı, ruh sükûneti ve olgunluğu ile izlemesi ve daima üstün yönetici olarak kalmayı bilmesi, hem kendi ve hem de mason kuruluşlarının canlılığının kaynağıdır. Kendi kişisel varlığımızdan başlayarak insanlığın her bakımdan olgunluğunu sağlamak, insan varlığını dirlik ve uyum içinde mutlu yaşama ulaştırmak, kutsallık duygusuna dayanan pürüzsüz bir ahlâk ve erdem kurmak; insanlar arasında dayanışma, hoşgörü ve sevgiyi egemen kılarak tinsel bir kardeşlik ve birlik duygusu yaratmak ve bunları, binlerce yıllardan beri sürüp gelen düşün hareketlerinin özü ve özeti olarak masonluk dünyasının ritüellerinin son sözü olan us ve gerçek yargısı içinde gerçekleştirmek, masonluğun çabaladığı temel ilkelerdir.

Bu konu ve amaçta yasal ve düzenli olarak karıştığımız masonluk kervanının felsefi açıdan güttüğü ideolojinin ve yöntemin dayandığı düşünsel ve tinsel değerlerin başında gelen « t a n r ı c ı -teist» olma niteliğini belirtmek için ikinci bölümde sunulan «RAB VE İNSAN» dizgesinin ikinci parçasını da sunuyorum. Bununla « i l k n e d e - n e » neden iman etiğimizi açıklamış olduğumu sanıyorum.

R A B V E İ N S A N

2

Ey dost! ister h a k , ister e n e l h a k de
İdrakle bak olaylara evrene
Sonra düşün, ne var ne yok çevrende
Meçhuller, gizler, muammalar peşpeşe
Öncesiz bir ezel, bitimsiz bir ebed
Esiriyiz bizler, bir seyrin elbet
Yoktan gelen, yoka giden bir esir
Bunun adı, hayat denenen bir mesir
Bir hayat ki, filizlenip sürmede

Çiçeklenip sonra bir gün sönmede
Bir dırım ki, acı tatlı geçmede
Sonra bir gün «dön!» denince göçmede
Geçmiş i hiç, benliği hiç sonu nısayan
Ve ey ömrü bir an zavallı insan!
Her şey hülyalar içinde hayaldir
Bir damla sevinç bir damla melâldir
Rüyadır, rüyalar içinde rüya
Tekvini sır, varlığı sır bir dünya.
Varlık mı? her şey geçici
Var olansa yalnız ekip biçici
Bir varlık ki, âlemlerin hakimi
Mutlak bilinç ve evrenin sanii
Öncesi O, ahiri O'dur ölümsüz
Bir güçdür ki; daim, ebetde baki
Canlı cansız her zerrede münceli.
İnsan da güç, düşündükçe yaratır
Çünkü akıl, yaratandan parçadır
Farkı şu ki, yaratmada biz cüzi
Hilkat ile kudretteyse O, külli.
Bulgular ki, akıl için bürhandır
Fakat aklın niteliği esrardır
İnsan, akli yapıtıyla ölçmede
Ve onlarla, akıl vardır demede
Mümkün mü ki, sen aklını göresin
Ne biçimdir? o'nu tarif edesin
Ya Kâinat, ulu eser değil mi?
Bir kudret ki, bir mimar ki, ilahi
Külli akıl, özenerek yaratmış
—İbretle bak! «kanıtımdır bu», demiş
Sen ki, nasıl görmüyorsan aklını
Bir haliki inkâr etmek haklı mı?
Gizemci de ne münkirdir, ne mülhit
Ulu kudret varlığında müttehit
O güçten ki, şuurlanmış gelmişiz
İdrak etmiş O'na Tanrı demişiz
Tevhit, vahdet birleşmede zirvede
Bağnazlıkla bölüntüden yarar ne?
Gel dost! bu menzilde duralım
Akıl-hikmet mihengine vuralım

İnançlara saygı duyup geçerek
Sade gerçek kevserinden içerek
El verelim, bir olalım zirvede
Ayrıntılar kalsınlar da geride
Gönlümüzden üfleyelim bir nefes

A L L A H B E S B A K İ H E V E S

L İ T E R A T Ü R

Raşit Temel : Landmarklar. Mimar Sinan Dergisi No: 2

Masonik Ritüeller Türkiye Büyük Locası «Consecration : Takdis ve tasdik» töreni
bülteni.

Nafiz Ekemen : Masonluk üzerine

Bedri Ruhselman : Ruh ve kâinat

Tesal : Ruhlar arasında

C. Layiktez : Mukadderat hakkında. Mimar Sinan Dergisi No: 10

Orhan Hançerlioğlu : Felsefe sözlüğü

Gerard Serbanesco : Histoire da la Franc-maçonnerie universelle

Velibeşe : Masonluk müessesesinin teşkilâtı

Jean Tourniac : Symbolisme Maçonique et Tradition chrétienne

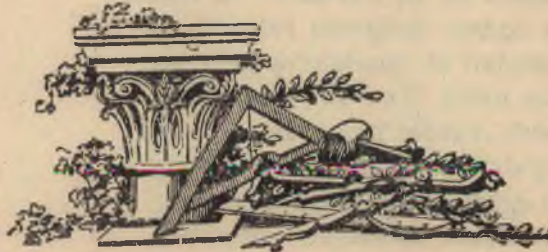
Fikret Çeltikçi : Fransa'da masonluğun gelişmesi M. S. Dergisi, 10-12

S. Hatusas : Meşruiyet ve ihtilâflar hakkında notlar

Jean Baylot : Dossier Français de la Fran-Maçonnerie régulière

C. H. Luquet : La Fran-Maçonnerie et l'état en France au XVIII èmesiécle

Meydan Larus ve Universal Lexikon

A  ı k l a m a

Naki Cevad AKKERMAN

26 sayılı dergimizin 39. sayfasının birinci ve ikinci sütunlarında yayınlanan Kuran-ı kerimin enbiya ve yasin sürelerine ait iki ayetin meallerini çok ilginç bulan bir stad kardeşimizin nerisi üzerine aydınlatıcı nitelikte bir açıklama yapılmasında yarar görülmüştür.

Her iki ayet harfi harfine olmayarak bugünün bilimsel verilerine göre yorumsal anlamın özü (meal hulsasası) halinde sunulmuştur.

Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak tarafından meal halinde türkçeye çevrilen Kuran-ı kerimdeki bu ayetlerin tamamı şöyledir :

Enbiya Suresi 30 :

Öyle bir Allahdır ki geceyi gündüzü güneşi ve ayı yaratmıştır.

Hepsi de gökte yüzmektedir.

Yasin Suresi 37 :

Ne güneş aya yetişebilir ne de gece gündüzü geçebilir ve hepsi de gökte yüzmektedir.

Le Saint Coran adı altında fransızca meal olarak yayınlanan Kuran-ı kerimin enbiya suresinin yukardaki ayetinin (33-34) son satırı :

Chacun nageant dans un orbite «herbiri bir yörüngede yüzerler.»

olarak ve yasin suresinin 37. ayetinin yine son satırı da

Et chacun nage dans un orbite «ve herbiri bir yörüngede yüzer.»

olarak yorumlanmıştır.

Gezegenlerin bir yörünge üzerindeki yüzme hareketlerinin, « d ö n e r e k » anlatımını da içerdği, astronomi'nin bize öğrettiği gerçeklerden birisidir. Güneşin, birisi kendi eksenini etrafında ikincisi, kendi sistemi ile birlikte Samanyolu içinde ve üçüncüsü de 30 trilyon yıldızdan oluşan bu Samanyolu ile beraber uzayda cereyan eden en büyük yörüngede olmak üzere dönerek yaptığı yüzme hareketleri örnek olarak gösterilebilir.

Amerika Birleşik Devletlerinde Masonluğun Dünü Ve Bugünü

Mukbil A. GÖKDOĞAN

Bilindiği gibi A.B.D. diye tanıdığımız ülke yanyana gelmiş ve 200 yıl önce anayasasını tanzim ederek istiklâlini ilân etmiş bir eyaletler manzumesidir. Bugün Puerto Rico ile 50 eyaletten oluşuyor. O zamanlar, onsekizinci yılın sonlarında, sayı 13 idi. Ondan önce Doğu bölgesi tam bir İngiliz sömürgesi idi. Bu itibarla Norfolk Dükünün İngiltere’de B. Üs. olduğu devrede ve 1729 yılında Mr. Daniel Coxe’ un New Jersey’e eyalet B. Üs. ı tayin edildiği ilk tarihi haberdır. Bu yetki ile orada LL. in tesis edildiğine ait herhangi bir belge -henüz- yoksa da çalışmalar yapıldığı kuvvetle tahmin ediliyor.

1733 yılında Boston’da oturan birçok KK. in müracaatı üzerine İngiltere B. Üs. ı Lord Viscount Montague tarafından verilen bir Charter -berat- ile Saint John’s G. L. nun tesis edildiğini biliyoruz. Böylece Hür M. luk bütün ülkede eyalet B. LL. ı şeklinde çoğalıp yayılmaya başladı ve istiklal savaşından sonra -koloniler anayurttan ayrıldığı için- bunlar birer birer müstakil ve yetkili B. LL. haline dönüştüler. Onun için tarih bakımından bundan sonraki gelişmeler her eyalet B. L. sı için ayrı ayrı mütalaa edilmek gerekir ki bu cins bir konuşma içine, kuşkusuz giremez. Her biri ayrı bir konuşma konusudur. Ama,

şimdi bugün tümü için ortak olan özellikleri pek güzel inceleyebiliriz ve anakonu hakkında bir fikir edinebiliriz.

Konuşmayı iyi değerlendirmek için bazı kelimelerin tarifi ile başlamak istiyorum : Rit, Şapitr, Commandery, Holy Royal Arch gibi.. RİT : Aslı latince Retus olan busözcük «yer etmiş âdetler» ya da Vossius'un metathesis'le yunanca'dan anladığı gibi «yürünen yol» (trodden path) anlamındadır. Böylece M. ik hayatta «M. ik Nuru» (Divine Truth) bir dereceler sistemi veya demeti ile vermek yolu veya «bir M. ik sistemin idaresindeki nizam veya metod» demektir. Osmanlıcada «Tarikat» sözcüğü ile anlatılmıştır ki «Tarik» yol demektir. Nitekim hepsi İslami esaslara dayanan türlü tarikatlar da vardır. M. lukta da böyledir. Hedefi kaybetmeden kurulmuş pekçok yol-tarikat- ya da Rit mevcuttur.

1717 Revival -Rekabetine kadar «Ancient Craft Masonry»- Eski M. luk zenaati- adı altında bir «Yürünen Yol» eski bir «Rit» vardı, ve bu Rit 1813 e kadar sürdü.

O tarihte iki B. L., anlatılan şekilde, bir G. L. haline geldi. Fakat bu tarihten sonra devam eden «İngiliz Rit'i», içine «Holy Royal Arch» denen başka bir sistemi de kaynaştırarak, ki buna bir tür rit diyebiliriz, eskisinden farklı bir durum arzetti.

Bu gelişmeler İngiltere'de oluşurken Avrupada yeni yeni başka «M. ik Nur Veriş» yolları, başka ritler gelişip durmuştur. Gerek şahsi görüş ayrılıkları veya zayıf insanın zaman zaman kendine hâkim olamaması nedeniyle kurulu sistemlerde kopukluklar olmuş ve ufa-landıkça kuvvet azalmaları ortaya çıkmıştır. Bazısı kurucusu ile beraber göçüp gitmiş bazıları ise kökleşip çalışmaya devam etmiştir. Bu, sonradan kurulan, Ritlerin müşterek noktası : hepsinde sembolik üç derecenin (çırak, kalfa, usta) olduğu gibi muhafaza edilerek işe başlamasıdır. Böylece, bu ilk derecelerle verilen ana fikirlerin daha geliştirilerek tekemmül ettirilmesini amaç edinmişlerdi. Yani ilk üç derece, text metin gibi düşünülürse türlü Ritlerin bunlara ek dereceleri, sanki, bu metnin açıklamaları gibidir. Yahut Esas Mabede girmeden önce etrafındaki revaklı avludan geçmek zorunluluğunun bulunuşuna benzetilebilir. Onun için Üs. M. un üniversal haklarından biri : hangi Rit'in olursa olsun Üs. M. (Master M.) derecesindeki her toplantısına katılabilmek ve çalışmak hakkıdır. Ondan sonraki dereceler için, her Rit'in kendine göre, ayrı kabul, muadelet ve çalışma şartı vardır.

M. Iukta Rit sayısının pek çok olmasına rağmen en çok tutulan, ilgi çeken, başarılı çalışmalar yapan York Riti, Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti, Fransız Riti -Modern Rit-, Amerikan Riti, Schröder Riti, Misraim Riti, İsveç Riti, Strict Observance Riti sayılabilir ki bunların içinden de bugünün dünyasında üye sayısı toplamı ile, icraatı ile York ve İngiliz Riti, Amerikan Riti, Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Ritini ayırarak sayabiliriz. Bu Ritleri uzun uzun anlatmayacağım, yalnız pannaomik bir bilgi vermeyi yararlı görüyorum.

York Riti : Ritlerin en eskisi ve en safı-karışmamışdır. 1. Çırak, 2. Kalfa, 3. Usta -gerçek kelime ile- derecelerinden oluşur. 13. yüzyıl sonlarına doğru tertibinde bilinen değişiklikler yapılmıştır. 1813 den sonra içinde «Holy Royal Arch» da bulunmak suretile çalışmaya devam eder. Her iki şekliyle Fransaya ve Amerikaya geçmiştir. Bu üç derece içine karışan ve pek yaygın olan Holy Royal Arch üstünde de biraz durmak istiyorum. Bu öykü İngiltere Birleşik B. L. sında 3. derece içine sokulmuştur. Bazı memleketlerde hiç tanınmaz, bazılarında da apayrı bir derecedir. Özü, birinci Mabedin tahribi, ikincisinin 52 günde inşası, Kudüsün cebren tahliyesi, esirlerin Babil'e sevk ve Nebukadnezarın hükümranlığı devresinden Cyrus'un tahta geçmesine kadar geçen 52 yıllık bir esaret devresini sembolize eder ve moral dersler çıkarır.

Amerikan Riti : Amerika'da York Riti diye -yanlış olarak ifade edilen Rit'in adıdır. Ancak bu York Riti $3+6=9$ derecelidir ki buna literatürde Modern York Riti diye rastlanır. Birleşik Amerikada Webb ve diğer M. bilginlerin katkısıyla ve diğer felsefi ritlerin, özellikle E. ve K. S. Ritinin kendiliğinden aktarılan, etkisi ile bu şekli almıştır. 1. Çırak, 2. Kalfa, 3. Usta ilk üç derece birinci kademeyi teşkil eder, sembolik LL. da verilir ve bir B. L. nin mutlak hakimiyet ve kontrolü altındadır. 4. Mark Master, 5. Post Master, 6. P. Mükemmel Üs., 7. Holy Royal Arch adlı dört derece ikinci kademeyi teşkil eder ki bunlar Şapitr'lerde verilir ve Hâkim Şapitrlerin hakimiyet ve kontrolü altındadır. 8. Krali Üstad, 9. Seçme Üstad dereceleridir, Konseylerce verilir. Bu konseylerde de Büyük Konseylerin hakimiyet ve kontrolü altındadır. Bazı Konseylerde şeref derecesi olarak En Mükemmel Üstad -Super Excellent Master- derecesi de vardır. Bunlara Kızıl Haç Şövalyesi, Malta Şövalyesi, Mabet Şövalyesi dereceleri de eklenebiliyor ki bunlar da Com-mandery'lerin hakimiyet ve sevk ü idaresi altındadır. Ama bunlara Amerikan Ritinin bir kısmı demek zor olur. Her eyalette bir B. L., bir

B. Şapitr, bir B. Konsey ve bir B. Kumandanlık vardır, ve hepsi ayrı ayrı bulundukları eyalette muhtar, müstakildirler. Genel bir A.B.D. B. L. sı yoktur. Bu alanda pek çok teşebbüs olmuş, hatta General Washington'un bir birleşik B. L. ya B. Üs. yapılması bile düşünülmüştür ki ayrı, geniş bir konudur. Genel bir Şapitr vardır. Şövalyelikler için de bütün A.B.D. için bir B. Kumandanlık vardır ve bütün eyaletlerdeki kumandanlıklar onun emri ve kumandası altındadır.

Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti: Chevalier de Bonneville'ce Clermont' da 1754 de kurulan 25 dereceli Perfection Riti'nden -ki sonuncu derecenin adı «Krali Sır Âli Prensi» idi- gelişmiş olup bugün dünyada yaşayan M. luklar içinde en dirisidir. 1761 de Stephan Morin K.e verilen bir patentle Batıya geçmiş ve bu K. Santa Domingo'ya gidip patentindeki yetkilere dayanarak, orada, bir takım atamalar yapmış ve ayrıca Moses M. Hayes K. e de yetkiler devrederek çalışmalarını sürdürmüştür. Hayes K. de Issac Da Costa K. i South Carolina için (Deputy) yetkili kılıyor. O da 1783 de o eyaletteki Charleston'da bir perfection L. sı kuruyor. 1786 da 25 dereceli perfection Riti ve diğer bir çok Rit'ler ve dereceler Prusya Kralı B. Friedrich II tarafından sekiz derece ilâvesile Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti adı altında 1 Mayıs 1786 tarihli bir gerekçe ve Constitution ile dünyaya ilân ediliyor. Bu anayasaya göre her memlekette bir Y. Ş. ön görülürken A.B.D. için, biri kuzey biri güney olmak üzere, iki Y. Ş. ya yer verilmiştir. Ana Y. Ş. Güneyinkidir ve hâlen 50 eyaletin 36 sı S. R. bakımından onun hakimiyeti altındadır. Nihayet 1801 de John Mitchell ve Frederich Dalcho KK. tarafından bir Y. Ş. (Supreme Council) kuruluyor.

Bugün merkezi Washington D. C. de olan E. ve K. S. Riti Dünya Ana Y. Ş. sı budur. Bu Rit ilk üç derece olan ve 1. sınıfı teşkil eden 1. Çırak, 2. Kalfa, 3. Üstad sembolik sistemi üzerine kurulu ve 4 ilâ 33 dereceleri içeren altı sınıflı bir sistemdir. 2. Sınıf Tekemmül LL., 3. Sınıf Rose-Croix Şapitrini, 4. Sınıf Kadoş Meclisini, 5. Sınıf Konsistuarı, 6. Sınıf da Yüksek Şura'yı -Supreme Council- teşkil eder. Türkiye'de bu Rit Fransız Y. Ş. na bağlı H.B.U. Mf. Prens Muhammed Abdülhalim Paşa K. tarafından tesis edilmiştir, ve bugün başarı ile çalışmaktadır.

Isveç Riti : 1777 de Kral III. Gustav'ca kurulmuştur. Eski York Riti ile Fransadan alınan derecelerden ve Mabet Şövalyeliği lejantlarından oluşan bir sistemdir. 1, 2, 3. dereceler çırak, kalfa, usta olmak üzere

4, 5. Skoç Usta, 6. Doğu Şövalyesi, 7. Batı Şövalyesi, 8. Güney Şövalyesi, 9. St. Andre Favorit K. 10. Şapitr Üyesi, 11. Şapitr Görevlisi, 12. Vicar of Salomon derecelerden oluşur. İlk 8 derece Natinoal G. L. of Sweden and Norway, son 3 derece Red Cross KK. adı altında Münevver Şapitr M. ik otoritesi altındadır. 12. derece yalnız Krala mahsustur. Kral daimi B. Üs. dir. 11. dereceye de dört kuşaktan beri asil olmayanlar kabul edilmez. Norveç, Almanya, Danimarka, Rusya'da üyeleri vardır.

Strict Observance Riti : Perfection Riti üyesi Baron von Hand'ın 1754 de Almanya'da kurduğu bir Mabet Şövalyeleri Ritidir. 7 derecelidir. 1. Çırak, 2. Kalfa, 3. Usta, 4. Skoç Usta, 5. Novice, 6. Mabeci (Temp-lar), 7. Bilgili Şövalye (Professed Knight) derecelerinden oluşur. Kök fikrin 1312 de Mabet Şövalyesinin B. Üs. Jacques de Molay'ın Kilise-ce Pariste diri diri yaktırılmasından sonra dağılan Ritin İskoçyada yerleşen bazı üyelerince 'Old Aberdeen'de İskoçyada M. luk peçesi altında çalışmaya devam ettikleri ve süratle Fransa, Almanya, İspanya, Portekiz ve diğer yerlere yayıldığı yazılıdır. «Her Hür M. bir Mabed Şövalyesidir» başlıca doktrinleri idi... Bu itibarla kendi sisteminde bir çok şeyi hazfederek 25 dereceden Mabed Şövalyeliğini bırakmıştı.

Mizraim Riti : 1805 de Milano'da E. ve K. S. Ritince kabul edilmeyen-lerce kurulmuştur. Önce 87 sonradan 3 daha eklenerek 90 dereceli bir Rit olmuştur. 66 derece E. ve K.S.R. nden, 24 ü kurucu Lechangeur ve hempaları Joly ve Bedarride'ce diğer sistemlerden derlenmiştir. 1814 de Fransaya geçmiş olup 1817 de Grand Orient'a müracaatları reddedilince B. Konseyleri dağılıyor, fakat bazı LL. çalışıyor ve illegal halde devam ediyorlar.

Schröder Riti : 1785 e kadar Viyana'da kalan Friedrich Ludwig K. o sene Hamburga gelmiş. 1799 a kadar Üs. Muh. lik yapmış, 1814 de 70 yaşında B. Üs. olmuş. Çok dereceli sistemlerin bir tepkisi olarak yalnız 1. Çırak, 2. Kalfa, 3. Usta derecelerini ihtiva eden ve İngilizce-den çevirdiği ritüeller ve nizamât ile en eski sistemi (York) ihya eden bir 'primitif rit' kuruyor ki manevi gelişmeyi önlemesi bakımından çok kritik edilmiştir. Fikri tekâmül için ise 'Engbund' adlı ve yalnız Üs. MM. i içine alan bir kurulu da vardır ki bu da herhalde o tenkit edilen yanı kapamak için teşkil edilmiştir. Bu rit Hamburg B. L. sında bazı LL. da hâlâ takip ediliyor.

En önemli, yaşayan ritlerin bu geçit resminden maksat, hem M. ik Nur'u (Divine Truth) veren sistemlerin çeşitli bulunduğunu hem de, hemen hepsinde, 1. Çırak, 2. Kalfa, 3. Usta basamaklarının değişmez kural olduğunu ve Üs. dereceli bir M. un nerede olursa olsun ve hangi ritten olursa olsun Üs. dereceli toplantılara iştirak hakkının bulunduğunu iyice vurgulamak içindir. Böyle bir ziyaret, ancak, kendini tanıtmaya ile -M. ik usullerle- olabileceği için derecelerin tevcihi ve talimler sırasında verilecek bilgilerin tam, aslına uygun olması ve hiç unutulmaması şarttır. Eğitim LL. ının önemi böylece bir daha belirlenmiş oluyor sanırım.

Bir de, yine Rit derecelerinden söz ederken bir çoğunda sembolik LL.' in B. LL. a bağlı oldukları gibi bir kısım derecelerin Şapitr'lere bağlı olduklarından bahsedilmişti. Onun için Chapter - Chapiter sözcüğünü de açıklamak istiyorum. Çok eskiden bu deyim L. anlamına M. ların toplantı yeri anlamına kullanılırdı. Congregation'da öyle... Nitekim İngiliz Kralı VI. Henry 1425 de «... M. lar Chapter veya Congregation'lar halinde konfedere olamazlar» diye bir kararname çıkarmıştır. Şimdi ise sembolik dereceler dışındaki bazı derecelerin toplantılarının adıdır. H. R. Arch MM. Şapitri gibi... Ancak şunu hiç unutmamak gerekecektir ki hangi Ritte hangi derecede ve hangi titri almış olursa olsun her M. mutlaka muntazam bir B. L. dan patent almış muntazam bir sembolik L. nin muntazam üyesi olmak zorundadır. Kullandığımız sözcüklerden biri de Commandery-Kumandanlık idi. Bu da yine sembolik dereceler dışında bir grup derecenin -Şövalyelik dereceleri- bağlı oldukları bir idarenin -B. L. gibi- adıdır. (Mabet Şövalyeleri, Templar'lar). B. LL. in vazifellileri gibi bunların da görevlileri vardır. 11 Tanedir ve yılda en az bir defa toplanırlar. Encampment - Ordugâh - terimi de aynı manada kullanılmaktadır. Bunların Amerikada B. LL. dan farkı genel olarak bütün A.B.D. içinde hükmü geçen Genel bir Commandery'ye (General Commandery) sahip oluşlarıdır. Hepsi buna bağlıdır. Halbuki A.B.D. için müşterek bir B. L. yoktur.

Bu bilgilerle sözü uzatmış ve konu dışına kayarmış gibi görünsek bile A.B.D. içindeki bugünkü M. luğu M. luk çerçevesi içinde anlatabilmek, değerlendirmek için herşeyi iyice bilmek ve anlamak gerekir. Bu arada, dışımızdakilerin, hatta içimizden bir çok K. in birçok şeyi M. ik sır saymakta olduğunu ve bu tutumla birçok K. in ilgi duydukları konulara gönül rahatı ile eğilmelerinin manen engellendiğini görüyo-

rum. Bu yanlış bir tutumdur. MM. arasında sır M. olmayanların anladığı manada sır değildir. Her M. hangi ritten ve hangi dereceden olursa olsun M. luk konusunda her bilgiyi mutlaka ve belirli bir sınıra kadar öğrenebilir. Bir resmi binayı ya da bir müzeyi dışından seyretmek ve ayrıca özel odalarına girmeden içini dolaşmak gibi bir şeydir bu..

Burada her B. L. yı ayrı ayrı incelemek olanaksızlığından daha önce söz ettik. Fakat şimdi 50 eyalet içinde nüfus kesafetine göre ilk büyük dördüncü olarak o. B. LL. ı inceleyeceğiz. Bunlar sırayla :

- 1) 21 185 000 nüfuslu California
- 2) 18 120 000 » » New York
- 3) 12 237 000 » » Texas
- 4) 11 827 000 » » Pennsylvania eyaletlerinden ibarettir.

Bu dördünün nüfus toplamı 63 369 000 eder ki A.B.D. nin % 30 una tekabül eder.

1) California : altın bulunduktan sonra insan hücumuna uğrayan bir eyalettir. Buraya gelen insanlar arasında bir çok K. de bulunduğu için 1848 başlarında bir çok da L. kurulmuş oldu ve arkasından da bir B. L. kurulması zorunluğu çıktı. 13 Nisan 1850 de yapılan bir Konvan' dan sonra Nisan 19 da Tüzük de kabul edilerek Büyük Vazifelilerin seçimi yapıldı ve B. L. teessüs etti. San Francisco No: 1 Royal Arch Şapitri de 9 Mayıs 1850 de ve aynı yıl 13 Eylülde verilen bir patentle kuruldu. 6 Mayıs 1854 de toplanan Konvana üç Şapitrden delegeler geldiğine göre sayıların arttığı görülmektedir. Bunların patentlerini de Alabama ve Tennessee Konseyleri vermiştir. Yani hepsi regulier'dir. Templier'lerin Mabet Şövalyesi Commandery'si 10 Kasım 1852 de, Büyük Commandery de Ağustos 1858 de kurularak her sınıf ve grup tamamlanmıştır. E. ve K.S.R. organizasyonu da 1866 dan 1888 e ve 1897 ye kadar esaslı şekilde oluşup gelişmiştir. Hâlen E. ve K. S. R. Güney Jüridiksiyonu -Dünya Ana Y. Şurası- Y. Ş. nın temsilcisi olan bir K. dir.

2) New York'ta 1730 dan itibaren koloni devrinde Bölge B. Üs. ı olarak -İngiltereye bağlı- Colonel Daniel Coxe'u, ondan sonra Captain Richard Riggs'i görüyoruz ve 21 Mayıs 1738 de New York'a geldiği biliniyor. New York Bölge B. L. sının organize edildiği de New York Gazette'de 22 Ocak 1739 da yayınlanmış bulunuyor.

5 Eylül 1781 de Atholl (Antient) B. L. -İnilgetere- New York'da bir «Provincial Grand Lodge» tüzüğünü kabul etti ve Rev. William Walter Bölge B. Üs. olarak seçildi. Bu işe 9 L. katıldı. Modernler'ce kurulmuş bulunan LL. bu dokuz L. arasına sokulmadılar ve B. L. 1787 de kendine bağlı olmayan bütün LL. ı illegal ilân etti. Şapitr'ler (15-18) 1781 den başlayarak California'da anlattığımız gibi kuruldu ve gelişti. Bu devrede hizmetleri açısından Companion de Witt Clinton K. i anmak gerekir. 14 yıl B. Üs. ve halk önünde MM. in savunucusu olmuştur. Ayrıca O'nu New York Valisi olarak da görüyoruz. New York eyaletinde Tekemmül LL. ı -Perfection (4-14)- 20 Aralık 1767 de, Konsistuar (19-30) 6 Ağustos 1806 da kurulmuştur.

3) Texas'ta ilk M. ik toplantı Brazoria'da bir ormanda ve mart 1835 de beş Üs. M. un bir L. kurmak üzere biraraya gelmeleri ile yapılmış olup isimleri de bellidir. Louisiana B. L. sından bir berat almışlar ve zamanın tehlikeli saldırılarına rağmen 27 Aralık 1835 de Hollanda No: 26 adı ile ilk L. yı açmışlar. Mexico ile savaş dolayısıyla çalışmalara ara verilmiş ve şubat 1836 da Brazoria işgal edilince herşey tahrip edilmiş ve KK. de dağılmışlar. Ekim 1837 de John M. Allen adlı bir K. Houston'da yeniden bir L. kurabilmiştir. 1837-38 kışında üç L. biraraya gelip bir B. L. kurmuşlar, Louisiana B. L. tüzüğünü adapte etmişler ve 16 Nisan 1839 da ilk Konvanlarını yapmışlardır. Şapitrler ve diğer Konseyler 15 Mayıs 1867den başlayarak 1899 a kadar sıra sıra gelişerek kuruluşlarını tamamlamışlardır.

4) Pennsylvania'ya gelince : «Pennsylvania Gazette» in sahibi ve bugün meşhur MM. arasında tanıdığımız Benjamin Franklin'in yazdığına göre, orada, 1730 da muhtelif LL. vardır ve yine İngiltere B. L. sının Daniel Coxe'a verdiği patentlerle kurulmuştur. Benjamin Franklin Massachusetts B. L. sina müracaat ederek 1734 te Philadelphia'da bir L. kurmak üzere bir charter ister ve alır. 1731 de burada bir B. L. organize edildiğinden bahis varsa da evrak v.s. İstiklal Savaşında yok olduğu için belgelenemiyor. Asıl B. L. 24 Temmuz 1734 de Benjamin Franklinin B. Üs. seçildiği B. L. dır. Şapitr (RA) 1763 de, Perfection LL. ı Pittsburgh'ta 14 Mayıs 1852 de, Rose-Croix Şapitri ve Consistuar 14 Mayıs 1857 de tesis edilmiş bulunmaktadır. 25 Eylül 1786 da İngilizlerle münasebetlerin kesilmesine karar veriliyor.

Böylece, bu kısa süreli geçit resmi tamamlanmış gibi... Yalnız bir Grubu daha seyredeceğiz. Bu Grup zenci ya da renkli -colored- insanlar LL. ını ve B. L. sını içine alır. Bunlar için genellikle «Negro LL. ı»

terimi kullanılıyor. A.B.D.nde çok münakaşa ve itiraz konusu olmuş bir şeydir. Fakat, pek çok kişinin, hatta M. un, sandıkları gibi bu itirazlar ve kavga üyelerin renkli olmalarından değil, kuruluş, menşeorijin- ve çalışmalarının illegal olduğu varsayımındandır. Prince Hall ve 13 diğer zenci 6 Mart 1775 de Boston'da askeri bir İngiliz L. sında M. olmuşlardır. Ordu çekilince bu Negro KK. İngiliz B. L. sına müracaat ederek berat istemişler (1784) ve bu patent ancak 1787 de gelmiştir. Böylece Prince Hall ve diğerleri ile bütün renkliler İngiliz B. L. sı otoritesi altına girmişledir. Bu L. 459 numara ile Afrikalı L. sı -African Lodge- adını almış, sonradan numarası da 370 olmuştur, ve Boston'da çalışmıştır. Diğerleri gibi senelerce İngiliz B. L. sına bağlı kalmakla beraber az temas kurmuş ve dolayısıyla 1813 de İngiliz Birleşik B. L. sı kayıtlarından adı silinivermiştir. Ama, African L. sı çalışmalarına devam etmiştir ve 1827 de bir beyanname yayınlayarak, sonradan 18 Haziran 1827 de de bir Protokol yaparak: «Kendimizi bugün, alenen Hür ve herhangi bir L. ya bağlı ve kendimizinkinden başka herhangi bir L. nin suyuunda veya idaresinde olmadığımızı ilân ederiz» demişlerdir. Bugünkü de facto statü budur. Böylece bugün Amerikada renkli insanların devam ettikleri ve Prince Hall B. L. sından patent almış pekçok L. vardır. 12 Mart 1947 de Massachusetts B. L. Eski B. Üs. nin bu konuda kurduğu bir komite raporunu kabul ve tasdik ederek zapta geçirtmiştir:

«... sonuç olarak Komitemiz, memleketimizde bugünkü şartlar da göz önünde tutularak, beyaz ve renkli Hür MM. in resmi ve örgütlenmiş çalışmalarını aynı paralelde tanımayı tavsiye eder. Ancak bu organik olarak ayrı fakat birbirini zora sokan istek ve tekliflerde bulunmadan yapılmalıdır. Komitemiz, bu sınırlamalar içinde, iki grup arasında uygun fırsatlarda gayri resmi iş birliği ve müşterek yardım hareketlerini gönülden dilemektedir.» Bu metin, bazı A.B.D. büyük jüridiksiyonlarınca tanınma (Recognition) gibi alınmışsa da diğer bazıları çok itirazlarda bulundukları için 1949 da Massachusetts B. L. sı bu kararından vazgeçmek -geri almak- zorunda kalmıştır. Fakat tutumlarını değiştirmeyeceklerini açıklamışlar ve bu kararı ahenk-harmony- için almış olduklarını beyan etmişlerdir. «BİR Eyalette BİR B. L.» kesin doktrini -kurallı bu işte büyük rol oynamaktadır. Bu konudaki müsbet çabalarını hatırlayarak 1960 dan beri tanıdığım ve halen E. M. a göçmüş A.B.D. E. ve K.S.R. Kuzey Jüridiksiyonu P. M; H. B. A. Hâkim George Bushnell K. i hürmet ve rahmetle anıyorum. A.B.D.nde renkli KK. in sayısı yaklaşık ikiyüzbin kadardır.

Şimdi Yeni Kıt'aya atlamışken bir de Kanada'daki duruma göz atarsak sanırım sabrızını kötüye kullanmış olmam. 1 Temmuz 1867 Konfederasyonundan sonra Kanada'daki M. ik K. liğin idaresi her eyalette daha kuvvetli bir biçime girdi. Her eyaletin bir B. L. sı oldu ve Kanada'da 1855 de yalnız Ontario Jüridiksiyonu varken 1866 da Nova Scotia, 1867 de New Brunswick, 1869 da Quebec, 1871 de British Columbia, 1875 de Manitoba, ve Prince Edward Adası, 1905 de Alberta, 1906 da Katchewan B. LL. ı kurulmuş bulunmaktadır. Perfecti-on LL. ı, Şapitrlr ve E. ve K.S.R. Atelyeleri intizam için çalışmaktadırlar.

İcmal ve Sonsöz :

Sevgili Kardeşlerim, şimdiye kadar anlattıklarımın bir öz çıkarmak ve hatıramızda ve hafızamızda bazı şeyleri etkileriyle saklamak istersek şu yolda bir özetlemenin faydalı olacağını umuyorum.

M. luğun büyük muhafızı ve hizmetkârı olan İngiltere ile başlarsak

Memleket	Nüfus (1976)	M. Sayı- sı	L. Sayı- sı	Nüfusa Göre %	L. Ba- şına kişi
İngiltere	56 000 000	600 000	7775	0.01	77
Kanada	23 000 000	116 000	640	0.005	181
California	21 200 000	216 000	672	0.01	321
New York	18 200 000	209 000	960	0.01	217.7
Texas	12 250 000	227 000	975	0.018	232.8
Pennsylvania	11 850 000	232 000	598	0.019	388
Illinois	11 145 000	183 000	804	0.016	228
5 Eyalet ortal. ve topl.	74 645 000	1067 000	4009	0.0143	266
A. B. D. (% 30 E. K. S. R.)	214 000 000	4000 000	15000	0.0187	
Türkiye (% 45 E. K. S. R.)	40 000 000	4 000	56	0.0001	77

Şu tabloyu görürüz: İngilterede LL. ortalama 77 kişilik üniteler halindedir. Ona karşılık Kanada'da 181, A.B.D. ortalamasında ise 266 kişidir. Türkiyemiz için bu miktar 77 dir.

1976-77 nüfus sayılarına göre de yüzdelere ya da bindelere bakarsak;

İngiltere'de nüfusun yüzde biri

Kanada'da nüfusun binde beşi

A.B.D. de nüfusun binde ondördü

Türkiye'de nüfusun onbinde biri MM. dan oluşuyor.

Bu sessiz gibi duran rakamların büyük şeyler anlatmakta olduğunu farkındasınız sanıyorum. Hür M. ne olduğunu ne kadar iyi ve çabuk, doğru öğrenirse o kadar etkili ve mesleğe yararlı olur; gayeye, insanlığa hizmet etmiş olur; bunun için çalışmak şarttır M. un çalışma yeri L. dir. Dolayısıyla M. un L. ya gelmesi mutlak şarttır. Sudan bahaneler mazeret sayıldıkça mukaddes olan devam ve çalışma düzeni bozulur, verimsizlik artar ve matriküllerde üye sayıları artar, kabarır, fakat öze iniş, M. kalitesi düşer, L. nin keyfi kaçır. Ayrıca bu cins keyifsizlikler L. havasını bozar, eğitimi bozar, ilgiyi azaltır ve sonunda devamsızlık alışkanlık ve âdet haline gelir.

Biraz evvel verdiğim rakamlarda L. başına kişi sayısı 200 ün, 300 ün üstündeki LL. in bulunduğu eyaletlerde, merak edip B. L. dergilerinin seçimler sonrası nüshalarına bakarsanız B. Üs. ların baş yazıları hep devamsızlık konusuna tahsis edilmiştir.

Bu sanatı öğrenmek çok çaba ister, çok zor iştir KK. im.

Her yaşta genç kalması gerekli olan -hele memleketimizde- Hür MM. ı ve vazifelileri bu vesile ile tekrar göreve çağırıyorum.

E. U. M. hepimizin yardımcısı olsun ve dileriz öyle olsun.

- Jones : Compendium
- Mackey : Encyclopedia of Freemasonry
- Gould : History of FM
- Transactions, Quator Coronati LV IV pp 222 a facsimile
- W. J. Hughan : Origin of the English Rite of Freemasonry
- Ragon : Tuillier General, «Rites, Ordres Academies» H. C. Clausen : Commentaries
- H. C. Clausen : Messages for a mission
- World Almanac 1977.

İyi masonluğun ikinci maddesi

Özellikle şu şekilde duyulur :

Mason olan her usta

Genel toplantıya katılmalıdır

Şüphesiz bu toplantının

Nerede yapılacağından haberdar edilmişse.

Makûl bir mazereti olmadıkça

Bu toplantıya gitmelidir.

Aksi takdirde korporasyonu tahkir etmek istemiş

Veya ikiyüzlü bir şekilde hareket etmiş olur.

Meğer ki toplananlara katılamıyacak kadar

Ağır hasta olsun.

Bu, anılan toplantı için şüphesiz

Geçerli bir mazeret sayılır.

REGIUS

(İkinci madde'den)

Vefa Muhterem Locası

H. G. ARAN

Locaların kuruluşlarından bu yana, birer tarihçe'leri olması ve bu tarihçenin her beş yılda bir yapılacak eklemeler ile sürdürülmesi, geçmişimizi anmak, gerekli dersleri almak için çok faydalı olur. Geleceğin genç Mason kuşakları büyüklerini ve onların çabalarını tanımış ve anlamış olurlar.

İstanbul vadisinde, 1909 yılında kurulmuş olan 3 No. 11 Muhterem «Vefa» Locası, 1933 yılında «Vefa 25 yaşına girerken» başlığı ile tarihçesini yayınladı.

Türk Masonluğunun ve Büyük

Meşrikin kuruluşuna ışık tutan bu eser, kıymetli büyük bir değer taşır. Bu tarihçe, Büyük Locamız arşivinde 202.03/51 sayı ile mevcuttur.

Bu eserin hazırlanmasında görev almış bir kardeşiniz olarak duyduğum kıvanç sonsuzdur. Acı, tatlı hatıraları ile Vefa, edebî, ahlakî bir Mason Okulu idi. 1935 sonu kapanışına kadar, onun matrikülünde Meşrutiyet ve Cumhuriyet devrinin ünlü siyasetçileri, Bakanlar, Millet Vekilleri, Generaller, Büyük Elçiler, Yüksek memurlar, Profesörler, Müellifler, Muharrirler,

Edipler, Şairler, Felsefe Doktorları, Tıp Doktorları, Öğretim Üyeleri, Adalet otoriteleri, Avukatlar, Tüccarlar, Müzisyenler 27 yıl bu muhterem Locayı nurlandırdılar. O devrin genç kuşakları olan bizler bu fazilet değerleri biçilemeyecek kadar yüksek büyüklerimizin hayranı idik. 56 sahifelik bu tarihçe, Patent' in fotoğrafı ve metninden başlıyarak, her çalışma yılının görevlilerini, o yıldaki tekris ve tebennileri, yılın önemli faaliyetlerini, masonik aksiyonları kapsar. Metin sonunda, kurucumuz, Türk Masonluğunun da kurulmasında en büyük hizmeti olan Nâil Reşit üstadımız ile, pek Münevver Fuat Hülûsi Demirelli Üstadımızın «Vefa 25 inci yılında» başlıklı manzum ihtisasları, daha sonraki Üstadı Muhteremlerden ünlü maarifci Sabri Mehmet, kâtibî olmakla kıvanç duyduğum, zarif, nezih, son derece disiplinli Filozof Mehmet Ali Haşmet Kırca üstadımın, arkasından günlerce ağladığımız Dr. Tahir Üstadın, baba ve büyük babası Hazreti Mevlânâ'nın hadimi, mistik havası içinde çok zarif Dr. Muhittin Celâl Duru üstadımızın ihtisasları yer almaktadır. Edebiyat Öğretmeni İbrahim Sadi üstadımızın şiirleri «Vefa» ve nihayet son üstatlardan Avukat Ali Şevket üstadın sözleri üzerine Süreyya üstat

tarafından bestelenmiş «Vefa» marşı var.

Evet, Vefanın marşı da vardır. Bununla açılır, bununla kapanırdık.

Tarihçede son ihtisas o dönemlerin Büyük Üstadı, Hâkim Büyüyük Âmiri edip ve fâzıl, pek münevver Servet Yesari Üstada aittir.

Bu ihtisaslar, başlı başına birer değer taşır. Bu gün okunup içinde yaşadığımız günler ile karşılaştırılmasında çok fayda vardır.

Çıraklığım 2 Ekim 1931'de başladığı zaman, Üstadı Muhteremim Mehmet Ali Haşmet Kırca idi. Meslekte değerli büyüklerim Mustafa Zeki (Denker) Kâtip, İsmail Mahir (Taneri) Kâtip yardımcısı idiler.

Ragıp Bahattin Üstadım, Muhakkik olarak bana çok şey öğretti. Bu büyüklerim ile hayatım, ömürlerinin sonuna kadar beraber geçti.

Kalfalığımda Kâtip Muavini olmuştum. Loca biz üç meslekdaşı, İsmail Mahir, Kâtip, Mustafa Zeki ve ben, Kâtip Muavini olarak bir sıraya dizdi. Kenarları eşit bir üçgendik. Muhakkikimiz Nâzım Zeki (Ekemen), bizleri daima destekleyen, sohbetine doyum olmayan bir kardeşimiz-

di. 1926 da tekris edildiğinden bizlere hakiki bir rehberdi.

1933 görevlilerinin elinde, «Legend»'ın hikmetine eriştim. Martın üçü idi. Muhittin Celâl Üstadım, tarifi mümkün olmayacak kadar zarif, çok geniş anlamli bir yükseliş töreni yapmıştı. Binanın temel direği Yusufidi üstadımı daima şükran ile anarım.

Vefa'nın Masonik Aksiyon Yönü:

Tarihçemizde yer aldığı gibi, ferdi gayretlerin yanında toplu aksiyon da yer alırdı. 1931 devresi, iki yetimin leylî olarak okutulması ile başlar. Kâtip Muavinliği sonraları da Kâtipliğim nedeni ile ve kapanışdan sonra da uzun yıllar bu konu ile görevli idim. Yüksek tahsillerini de bitirdiler. Kâtiplerimizden Fevzi Çin Üstadım, bu gençlerin 1948 den sonraki dönemde Mason olduklarını da bana yazmıştı.

Kardeşler arasında bir yardım sandığı da kuruldu. Bankada ayrıca bin liramız da vardı. O zamanın bin lirası!

Aksiyonun bir örneği daha vardı. Kapanışımıza neden olarak gösterilen Millî örgütlerimizde Konferanslar da verilirdi.

Vefa'nın Müzik Yönü :

Loca'da canlı müzik yapılması sağlanmıştı. Üstadı Muhterem

kürsüsünün önünde bir armonyum vardı. Ritüelik nikah ve benzeri törenlerde W. A. Mozart ve diğer üstatlar dile getirilirdi. Amatör Violonist bendim. Büyüyük Salon yapıldıktan sonra, Tören ve banketlerin ritüelik kısımlarında yine canlı müzik yapılırdı. Bir Trio kurmuştuk.

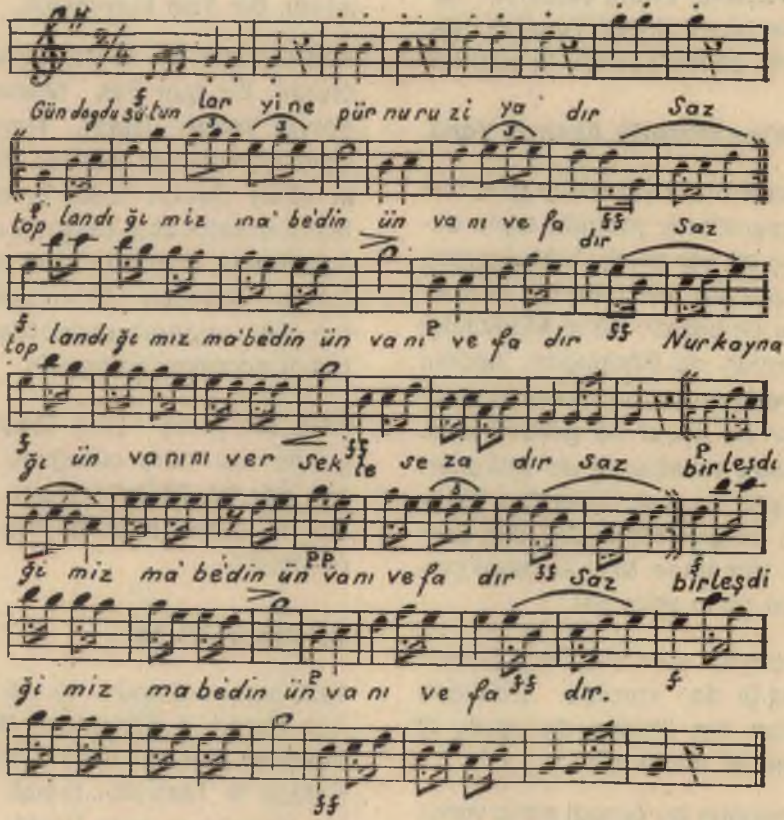
Konferansların müzik fonu da olurdu. Bir gün Pek Münevver Servet Yesari Üstat, Norveçli Ünlü Kompozitör Edvard Grieg' in «Perr Gynt»i, İbsen'in felsefesini anlatacaktı. Doğuda onun dizidibinde, gözünün içine bakarak, o zamanın Gramafonuna ton ayarı yaparak plaklardan istediği pasajları çalmıştım.

Vefa Marşı'nın Türk Masonluğunda tek marş olduğunu tahmin ederim. Ritüeli yansıtır yönleri ile, metin başlı başına bir rehberdir.

Vefalıların Vefası :

1935 sonu kapandık. M. Ali Haşmet Üstad, o dönemde Büyük Sekreter Muhittin Celâl Üstat ile birlikte B. Meşrikin temeli idiler. Kaymakam olan Üstat, bize bir çok şeyleri anlattı. Mabet kapandı, bina kapandı, fakat «Vefa» kapanmadı. Ritüelik toplantılar geride kalmıştı, fakat bu durumda «Vefa» âilesi doğdu. İki Yetim okuyacak, aksiyon devam edecekti. Yakacık, Çamlıca,

Vefa Marşı

Gündoğdu sultan lar yine pür nuru zi ya dir Saz
top landı ği miz ma' bedin ün va nı ve fa dir Saz
top landı ği miz ma' bedin ün va nı ve fa dir Saz Nurkayna
ği ün va nını ver sek se ze za dir Saz birleşdi
ği miz ma' bedin ün va nı ve fa dir Saz birleşdi
ği miz ma' bedin ün va nı ve fa dir.

Güfte: ALİ ŞEVKET B.

Beste: AHMET SÜREYYA B.

«Vefa 25 yaşına girerken» adlı kitaptaki
«Vefa Marşı»nın kilşesi

Erenköy ve benzeri lâtif yerlerdeki nezh lokallerde daima bulusuldu. Son Üstadı Muhteremin Nişantaşındaki Lojmanı Okul Aile Birliği gibi toplantılara sığınak oldu.

Vefalılar, «Hakka Vefa - Ahde Vefa - Sevgiye Vefa» sloganlarını sürdürdüler. Dünyanın dört köşesine dağılanlar oldu. Ben de bunlardan biri idim. Son Üstadı Muhteremi daima aradık, bulduk. Mustafa Zeki ve İsmail Taneri Üstatlarımız da kendisi ile daima beraber olurlardı. Ölümlerine kadar beraber olduk. Son hizmetlerinde kusur etmedik.

Başka Memleketlerde Tarihçiler:

Bir tesadüf beni, Rouen'da «Jeanne D'arc No. 5» adlı muhterem bir locanın Üstadı Muhteremi ile tanıştırdı. Bağlantımız on yılı aştı. Bana Localarının Tarihçesini lütfettiler. Tıpkı Vefanıninki gibi. 1916 da kurulan ve Patentini «Grande Loge Nationale Française»'den alan bu locanın tarihçesi de İngiltere - Fransa Masonluğu arasındaki ayrılığın hikâyesini 1876 ya kadar götürüyor.

Tatlı bir tesadüf, yakın bir kardeşimin kayın pederi, Cape Town'da İrlanda Büyük Locasına bağlı bir Muhterem Locanın

Sekreteri, geçen yıl 50 nci yıl dönümünü kutladılar. 600 tutanaktan 50 yılın tarihçesini çıkartan Üstadım büyük taktir topladı. Ne mutlu böyle tarihçelere sahip olanlara!

Vefa No. 3 ve onun çok saygı değer, Üstatları, yolumuzu şefkat, nezaket ve yüksek ahlaki seciye yüklü karakterleri ile çizdiler. Akıl ve Hikmet, iyi düşünceler ve iyi kararlar aşıladı. Bilgilerimizi başkalarına da verebilmek için kudretimiz bakî kaldıkça derin mutluluk duymaktayız.

Bütün büyüklerimizi, Ulu Tanrı'nın rahmeti ile anarken sözümü Pek Münevver ve Hâkim Servet Yesai Üstadımın, Tarihçenin son sahifesinde, Dr. Muhittin Celâl Üstada bir hitabı ile bitireceğim: «Bir kimsenin kendi hakkında başkalarına hürmet telkin etmesi için müteaddit yollar vardır. Bazı zarifler :

Uzun ve değişmez ve azametli bir ehliyetsizliğin, kudretsizliğin bu babda en çıkar yol olduğunu söylerler. Amma :

Seciye büyüklüğü ile birleşen ehliyet kuvveti ile de telkin hürmet müyesser olduğuna sizi delil olarak gösterebilirim. Gerçi bu nadirdir!»

Evrenin Ulu Mimarından, bu za

rif nükteye uyarak bütün kar-
deşlerimin, Servet Yesari Üstat

gözündeki Muhittin Celâl Üstat
olmalarını dilerim.

Faydalanılan Eserler :

1. Vefa 25 Yaşına Girerken. 1909-1933

2. Jeanne D'arc 5 Tarihçesi

3. The New Age Dergileri.

1964/1965/1968

1933 yılında bir olay

Suha UMUR

1933 yılında İzmir'de müessif bir olay olmuş, eski Adliye Vekili Mahmut Esat, kabadayılıkla geçinen iki kişiyi yanına alarak bir gece sabaha karşı Karşıyakadaki Mason lokaline kurşun attırmıştır.

Mahmut Esat Bozkurt (1892-1943), İstanbul Hukuk Fakültesinde okumuş ve Fribourg Üniversitesinden hukuk doktoru ünvanını almıştır. T. B. M. M.'nin birinci döneminde İzmir mebusluğuna seçilmiş, ölümüne kadar hep bu ilden mebus kalmış, İktisat Vekilliği, 1924 ve 1930 yılları arasında da Adliye Vekilliği yapmıştır. Türk Medenî kanununun kabulü (4 Ekim 1926), son Vekilliği zamanında olmuştur. 1925 yılında Adliye Vekili iken Mason olmak istemiş fakat bu isteği yerine gelmemiştir. Arşivlerimizde neden Mason olamadığı hususunda bir kayda rastlamadım, fakat bu tarihten sonra devamlı olarak Masonluk aleyhine bir hava yaratmağa çalıştığı görülmektedir.

Aşağıda bu olayla ilgili bazı belgeleri bulacaksınız :

— İstanbulda Necat Muh. Mah.'nin 27 Eylül 1341 (1925) tarihli toplantı tersimatından bir kaç satır :

Ankaradan talepname gönderilmek istenilen haricîlerden Adliye Vekili Mahmut Esat, nam haricîlerden talepname alınması karargir oldu.

— 15 Haziran 1932 tarihli Cumhuriyet Gazetesinden bir haber :

Masonluk Teşkilâtı — Dahiliye Vekili Fırkada izahat verdi.

Ankara, 14 (Telefonla) — Fırka grubu saat 2'de toplandı. Dahiliye Vekili Şükrü Kaya Bey, Mahmut Esat Beyin Masonluk meselesi hakkındaki sualine cevap verdi. Vekil Bey bu işte mugayiri kanun bir vaziyet görülmediğini anlattı.

Tebliğ — Ankara, 14 (A. A.) — C. H. F. grubu bugün öğleden sonra mutat veçhile Afyon mebusu Ali Beyin riyasetinde toplandı. İzmir mebusu Mahmut Esat Beyin ruznameye dahil olan Mason teşkilâtı hakkındaki takririne Dahiliye Vekili Bey cevap verdi. Mevcut kanunlar ahkâmına mugayir bir vaziyet, bir hâdise olmadığını, kanuna mugayir her hangi hal karşısında devlet mahkemelerinin takibatta bulunacağını beyan eyledi.

— İzmir'de Zuhal Muh. Mah.'nin 97 No. ve 3 Ağustos 1933 tarihli levhası :

Türkiye Bü. Meş. Yüksek Huzuruna,

P. Muh. Bü. Üs. ve Az. K.'ler,

1/2 Ağustos 1933 gecesi sabaha karşı saat 5 raddelerinde sabık Adliye Vekili Mahmut Bey ile Giritli Şevki ve Torbalılı Emin isimlerindeki kabadayılıkla geçinen maruf iki şahsın râkib oldukları bir otomobil, Karşıyaka Lokalimiz önünde durarak Lokalimize karşı altı el tabanca atılmış ve polisin etraftan yetişmesi üzerine otomobil uzaklaşmışsa da telefon edilerek civarda Bayraklı'dan geçerken tevkif edilmiş ve içindekiler tesbit edilerek zabıt varakası tutulmuştur. Mahmut Esat Bey masuniyeti teşriiyesinden istifade ederek ifade vermemiş diğer

ikisi ise : «M.'ların fena adam olduklarından ve memlekete fenalıklar ettiklerinden bu işi yaptıklarını» itiraf etmişlerdir. İzmir Emniyet Müdrülüğünce ifadeleri bu gün alındıktan sonra her ikisi mevcuden Müddeiumumiliğe verilmişlerdir. Giritli Şevki kurşunları kendisinin attığını söylemiştir. Polisçe yapılan keşif neticesinde atılan kurşunlardan bir üçüncüsünün de gene binanın başka bir yerine isabet ettiği tesbit edilmiştir.

Bu hâdise hakkında şehrimizde, «Hizmet» gazetesinde münteşir bir bent leffen takdim edilmiştir.

Bu hususta ittihaz etmemiz lâzım gelen hattı hareketin, ciheti adliye-ye resmî şikâyetle bulunmamız icab edip etmediğinin ve icab ediyorsa ne şekilde müracaat edilmesi lâzım geldiğinin sarahaten ve müstacelen iş'arını rica ve bilvesile hürmetkâr hissiyatımızı teyit ederiz, P. Muh. B. Üs. ve Az. K.'ler.

Üs. Muh.

Hat.

Kâ.

✱

— Zuhâl Muh. Muh. Üs. Muh.'nin 98 No. ve 5 Ağustos 1933 tarihli levhası :

Türkiye Büyük Meş. Yüksek Huzuruna (Mahremdir)
P. Muh. B. Üs.,

Mahmut Esat Bey ve avenesinin tabanca vakası hakkında Mah.'den yazılan resmî lev. melfuftur. Bu hadise muhitimizde gene epeyce galeyana sebebiyet vermiştir. Vakanın sureti cereyanı ve neticesi hakkında her ikisi de Mah.'imiz azasından olan İzmir Emniyet Müdürü Feyzi B.'imizden ve Müddeiumumî vekili Başmuavin Ali Rıza B.'imizden şahsen izahat aldım. Şehrimiz Polis İdaresi meseleye ehemmiyeti mahsusa atfetmektedir. Keyfiyet tafsîlâtı ile ve şifre ile Dahiliye Vekâletine bildirilmiştir.

Diğer taraftan bundan bir kaç gün evvel gene Mahmut Esat Bey, Kahramanlar mahallesinde (amele, fakir ve gayrı münevver tabaka ile meskûn bir mahalledir) bir kahvede etrafına ahaliden bir kaç kişiyi toplayarak Ma.'luk aleyhine uzun müddet beyanatta ve aleyhimizde tahrikâtta bulunmuştur. Bu hadiseyi de yerli gazeteler yazmışlardır.

Tabanca vakasının mabadine gelince: 2 Ağustos Çarşamba günü Polisçe ifadesi alınan maznunlar, 3 Ağustos Perşembe günü mevcu- den Müddeiumumîliğe sevk edilmişler ve o gün akşama kadar Adliye Dairesinde kalan ve asıl tabancayı attığı kendi ifadesile ve otomobil şoförünün ifadesile tebeyyün eden Giritli Şevki, akşam üzeri mevcu- den Sulh Ceza Mahkemesine sevk edilmiş ve Sulh Ceza Hâkimi Kemâl Bey de merkumun tevkifine karar vererek müzekkere kesmiştir. Şev- ki halen hapisanede mevkuttur. Diğer taraftan bunların o gece saat üç buçukta bir otomobil kirallıyarak Karşıyakaya geldikleri de tahak- kuk etmiştir.

Şevki ifadesinde, «M.'ların memlekete muzır adam olduklarından bu işi hakaret kasdı ile yaptım» demiştir. Fakat asıl müşevvik ve mu- harrikin Mahmut Esat Bey olduğunda şüphe yoktur.

Müddeiumumî Ali Rıza B.'den aldığım izahat şu merkezdedir: Şevki aleyhine yapılan gizli takibat, «İzinsiz silâh taşımak, meskûn olan bir mahalle silâh atmak ve istirahatı umumiye selbetmek» maddeleri- dir. Bu maddelerden ciheti adliye resen takibat yapmaktadır. Bir te- şekkül ve zümreye taarruz ve hakaret etmek cürümlerinden takibat yapılabilmesi için bu teşekkülün resmî mürâcaat ve şikâyeti lâzımış. Yani cemiyetimiz resmî şikâyetinde bulunmadıkça takibat yapılamaz- mış.

Buradaki K.'lerimizin ileri gelenleri ile temas ettim: Tabiatile Bû. Meş.' ten talimat almadıkça hiç bir harekete geçmemek üzerinde ittifak hasıl olmakla beraber fikirler esasında ikiye ayrılmaktadır: Bir kısım, bu gibi fiilî taarruzlar karşısında da hareketsiz durmamak, ne yap- mak lâzım geliyorsa yapmak taraftarıdır. Diğer kısım ise resmî şikâ- yette bulunmağı doğru bulmuyorlar. Çünkü bu şekilde mahkemeler- de, gazetelerde gene bir takım dedikodular başlayacaktır. Hukuku umumiye takibatı ile iktifa etmeği muvaffık görüyorlar. Bendeniz de şahsen bu ikinci fikre taraftarım. Mamaafih Bû. Meş. resmî harekete geçmeği emredecek olursa derhal harekete geçmekte zerre kadar tereddüt edecek değilim. Bû. Meş.'in vekar ve haysiyetimize lâayık bir şekilde hareket edeceğine eminim. «Occulte» bir şekilde teşebbû- satı lâzimeyi icra ve tedabiri ittihaz etmek muvafık olur kanaatin- deyim.

Bu hususta sarih ve seri talimata intizar etmekteyim. Bilvesile hür- metkâr hissiyatımı teyid eylerim, P. Muh. Bû. Üs.

Üs. Muh.

— Zuhâl Mah. Muh.'inin 99 No. ve 7 Ağustos 1933 tarihli levhası :

Türkiye Bû. Meş. Yüksek Huzuruna,

P. Muh. Bû. ve Az. K.'ler,

3 Ağustos 1933 tarih ve 97 No. 11 ve 5 Ağustos 1933 tarih ve 98 No. 11 lev.'larımıza zeyildir :

6 ve 7 Ağustos tarihli dört adet gazete kûpürü (1) leffen takdim edilmiştir. Maznun Giritli Şevki'nin muhakemesi dün hitam bulmuştur. Tafsîlât ve karar melfuf kûpürlerde görülecektir. Cezası tecil olunan maznun ancak mahkemenin hitamına kadar 4 gün mevkuf kalmış ve aün akşam tahliye edilmiştir. Maznun, mahkeme huzurundaki ifadesinde sarahatle: «Memlekete muzır gördüğü ve bunu da Mahmut Esat Beyin makale ve konferanslarından anladığı M.'luk teşekkülünün manevî şahsiyetini tahkir maksadile hareket ettiğini» bildirmiştir. Müdafaanemenin tabiatile Mahmut Esat Bey tarafından yazıldığı muhakkaktır.

Cevabınıza intizaren hürmetkâr hissiyatımızı teyid eyleriz P. Muh. Bû. Üs. ve Az. K.'ler.

Üs. Muh.

— Türkiye Büyük Meşrikinin 20 No. ve 9 Ağustos 1933 tarihli levhası :

Muh. Zuhâl Mah.'ne,

Us. Muh. ve Az. K.'ler,

3, 5, 7 Ağustos 1933 tarihli ve 97, 98 ve 99 numaralı levhai biraderîleri cevabıdır. İki evvelki levhalarınız hali içtimada bulunan Heyeti Daimede okunarak Karşıyakadaki Mah.'imize silâh atılma hadisesinden dolayı icra edilmekte olan takibatı adliye ile iktifa olunması münasip görülmüştür. Bu gibi ahvalin tekerrürüne mani olmak üzere buraca hususî teşebbüsler ifa edilmektedir.

Bilvesile kardeşçe selâmlar iblağ olunur, Muh. Üs ve Az. K.'ler.

Bû. Kâ.

(1) Gazete kûpürleri Arşivimizde yoktur.

— 17 Kasım 1970 tarihli Yeni Gazete'den : (2)

Yeni Gazete'de «Bilmediğimiz Yönleri ile Atatürk» adı altında bir sıra yazı çıktı. Necmi Onur'un «Cemal Granda Anlatıyor» dediği bu röportaj serisinin birinden şunları özet olarak alalım :

Bir yurt gezisinden dönerken İzmir'e geldik. O gece Naim Palas Oteline indiler. Recep Zühtü, Kılıç Ali, Tahsin Özer ve Salih Bozok Beyler ve bir kaç kişi daha vardı. Salih Bozok ile Tahsin Özer Bey sofraya otururken :

— Paşam, dediler. Dün gece Adliye Vekili Mahmut Eset Bey Karşıyadaki Mason Cemiyetinin camlarına tabanca attırış.. Cemiyet üyeleri de korkmuşlar.

Gazi, Bozok ile Tahsin Beyi dikkatle dinledikten sonra, çenesini elinin içine alarak düşündüler bir müddet. Ondan sonra da :

— Bu ne biçim iş, dediler. Bu ne biçim iş? Gecenin yarısında bir cemiyete silâh atmak olur mu- Atılır mı? Eğer cemiyetin faaliyeti zararlı ise, kanunla kapatılsın. Silâha ne lûzum var. Burası dağ başı değil ki...

.....

(2) Mithat Gürata K.'in Arşiv'de bulunan ve neşredilmemiş olan «Atatürk ve Masonîuk» adlı araştırmasından.

İtalyan B. L. nin Tebliği

İtalya'da masonluk aleyhindeki kampanya, özellikle aşırı sol partilere mensup yayın organları tarafından, gün geçtikçe yoğunlaşmaktadır. Bu durumla ilgili olarak İtalyan Büyük Locasının Rivista Masonica'nın Aralık 1977 tarihli nüshasının 578. sayısında yayınlanan aşağıdaki Tebliği ilgi çekicidir.

S. E.

T E B L İ Ğ

«Bir kaç yıldan beri hedef teşkil ettiğimiz ve gittikçe daha bariz bir şekil alan organize ve sistematik saldırılar karşısında,

iftira ve hakarete karşı uygun bir korunmayı elde etmenin imkânsızlığını öğreten eski ve yeni tecrübelerden ders alarak,

bu ândan itibaren düşmanlarımız tarafından hemen her gün bize yöneltilen yalanları cevaplandırmaktan, tekzip etmekten veya yalanlanmaktan vazgeçeceğimizi,

ve bundan böyle Vatanın kurucularının herkes için eşit bir kanun uyarınca herkese tanımak istedikleri teminattan yararlanmak hususunda her hangi bir girişimde bulunmaktan çekinmeyi kararlaştırdığımızı,

bildiririz».

Yeni Görevliler

MİMAR SİNAN Locasında yapılan son seçimlerde, aşağıdaki KK. :
yeniden görev almışlardır :

Üs.: Muh.:	: Sahir ERMAN
Ön.: Üs.: Muh.:	: Mukbil GÖKDOĞAN
I. Nâ.:	: Macit ERBUDAK
II. Nâ.:	: Suha UMUR
Sek.:	: Tayfur TARHAN
Hat.:	: Raşit TEMEL
Haz.: Em.:	: Hüsnü GÖKSEL
Has.: Em.:	: Orhan ALPYÖRÜK
Muhk.:	: Davut YERŞENLİ
I. Tö.: Üs.:	: Faiz POROY
Ko.:	: M. Fuad AKEV

LOCALARIMIZDAN HABERLER

Bu sayımızdan itibaren, çeşitli vâdilerimizdeki L. larımızda verilen ve münhasıran masonik bir nitelik arzeden konferansları bir liste halinde yayınlamaktayız. Bu suretle hem Muhterem Localarımızdaki masonik çalışmalar hakkında bilgi edinilmesini hem de belirli bir konu hakkında çalışmak isteyen bir kardeşimizin aynı konuda evvelce bir konferans vermiş olan bir kardeşle temasa geçip onun çalışmasından yararlanmasını sağlamak amacını gütmekteyiz.

Bu vesile ile konferansçı kardeşlerimizin konferans metinlerini iki nüsha olarak L. larına vermeleri ve bunlardan birinin de bu L. tarafından B. L. B. Sekreterliğine gönderilmesi hususundaki ırcalarımızı tekrarlarız : Bu konferanslar hem arşivimizin zenginleşmesine yol açacak, hem de Dergimiz için çok önemli bir malzeme kaynağı teşkil edecektir.

Mimar Sinan

A - - İstanbul Vâdisi

Locası	Konferansçı	Konu	Tarih
İdeal	Mahmut Erbaş	Masonluk gayesi ve yararları	21.3.1978
Kültür	I. Hüsrev Tekin	Bir insan yaratmak	3.2.1978
»	Sedat Toydemir	Bektaşilikte erişirme töreni	17.3.1978
Ülkü	Sait Pembecioğlu	Tolerans	5.1.1978
»	Nusret Semi	Ahilik	16.2.1978
Kardeşlik	I. Hüsrev Tokin	Bir insan yaratmak	26.1.1978
»	Hikmet Karabey	Türk Masonluğunun tarihine bir bakış	9.2.1978
Sevgi	Orhan Yücel	Mason aleyhtarlığı sebepleri	13.2.1978
Sevgi	R. Aras	Sevgi	20.2.1978
Atlas	Yako Barduh	Özgürlük ve hoşgörü	11.1.1978
»	Banjo Alton - Sami Bonfil	İnsan hakları	25.1.1978
Musavat	Suha Umur	1965 olayları	27.1.1978
»	Sair Erman	Panel	27.2.1978
	a — Aytaç Manço	Bugün aday vasiyetnamesini yazmaya davet olursanız neler yapardınız.	
	b — Sabri Küçükönat		
	c — Mişel Margulies		
Musavat	Ziya Umur	Masonluğumuzun bir kaç problemi	24.3.1978
Libertas	S. Goldberg	Tolerans	1.2.1978
»	L. Paken	Fütüroloji ve masonlar	1.3.1978

Locası	Konferansçı	Konu	Tarih
Hakikat	V. Yağcıoğlu	Ölümünden sonra hayat	12.1.1978
»	E. Arseniyadis	Antik dünyada takris törenleri	9.3.1978
Fazilet	Macit Erbudak	Görevlilerin görevleri	4.1.1978
Erenler	Sami Day	Sidney, Rid, Florida L.'nin gezi intibaları	13.1.1978
»	Koray Darga	Oda bir masondu	27.1.1978
»	Nusret Semi	Eymen ve masonluğuna	10.2.1978
»	İbrahim Usta	Mozart B Sihirli flüt operasının M. yönü	24.3.1978
Ülke	Nejat Atahan	Üstadı Muhteremlik mevkii	10.1.1978
»	Hatîf Öge	Hakikat (Panel)	7.2.1978
Humanitas	Yasef Yoaf	Masonik sembollerin manaları düşünce odası	14.3.1978
Hulus	Yorgi Vakalopulo	Neden masonuz	1.2.1978
»	Dimitri Pisimenopulo	Minos devrinde tekris	15.2.1978
Sevenler	İhsan Özgen	Halkla ilişkiler biliminin masonlukta kullanılması	17.2.1978
Üçgen	Turgut İyigen	Buda	13.1.1978
»	Coşkun Gültekin	İnsan hak ve özgürlükleri 1789 Fransız ihtilalinde M. luk	10.2.1978
Gün	Münir Kıvrak	Üç semavi dininin insanlığa getirdiği iyilik kuralları	8.2.1978
»	Orhan Tamaç	Masonluk sırrı	8.3.1978
Başak	Özgür Polvan	Bektaşilik ve Masonluk I	2.2.1978
»	»	Bektaşilik ve Masonluk II	16.2.1978
»	Müemmil Kulen	Üçgenin kenarından	2.3.1978

Locası	Konferansçı	Konu	Tarih
Irem	Ergun Zoga	Sembolizmanın anlamı ve Masonik yapısı	17.2.1978
»	Erdoğan Kutkan	Masonik araştırma	31.3.1978
Evren	Panel	Güncel Masonik ve toplumsal problemler hakkında	12.1.1978
»	»	Kanaatler iç sorular	26.1.1978
»	»	Kanaatler dış sorular	9.2.1978
»	Galip Dolun	Taassup	23.3.1978
Piramit	B. Damlı	Evrenin Ulu Mimarı ve biz mimarlar	3.2.1978
	G. Erköse	Masonluk ile Bektaşiliğin kıyaslanması	3.2.1978
	I. Özgen	Halkla ilişkiler biliminin Masonlukta kullanılması	17.2.1978
	O. Faruk Kurt	Din müessesesinde sosyolojik ve psikolojik iki yaklaşma	17.3.1978

B — Ankara Vâdisi :

Uyanış	Yalçın Davran	Masonik müzikten örnekler ve açıklamaları	3.3.1978
»	Ahmet Erdem	Masonluk ve toplum	31.3.1978
Doğuş	Ziya Tanalı	Mythos ve kolları bağlı Odyseus	14.2.1978
»	Yaşar Evsev	Evrensel bütünleşme özlemi	28.2.1978
Yükseliş	Necdet Tokatlıoğlu	Masonluk ve san'at	16.3.1978
Bilgi	Aktan Okan	Konuşma üzerine I	15.2.1978

Locası	Konferansçı	Konu	Tarih
Bilgi	C. Memduh Altar	Konuşma üzerine II	1.3.1978
Bilgi	Melih Ölçer	Konuşma üzerine III	15.3.1978
Barış	Mümtaz Külünk	1909-1935 yılları arasında Masonluk	20.3.1978
Yıldız	Kemal Eker	Ketumiyet ve Sır	9.2.1978
Çankaya	Panel	Atatürk İlkeleri	24.3.1978
Uçgöl	İsmet Öztunalı	Masonluğun ve Masonun toplumsal işlevi	22.2.1978
Ahiler	Cavit Yenicioğlu	Masonlukta disiplin ve kardeşler arası ilişkiler	1.2.1978
»	Ahmet N. Tamaç	Ebedî Meşrika intikal	9.3.1978
Çağ	Aktan Okan	Masonik dil	22.2.1978
»	Cemil Lâlik	Türkiyede operatif Masonluk	22.3.1978
Eşitlik	Adnan Balkanlı	Neden burdayız	28.2.1978
Ankara	Turhan Çağatay	Masonluğa göre fikir hürriyeti	3.2.1978
»	Can İlbay	Mesleğimizin efsaneleri	17.2.1978
»	Ay demin Ş. Öztürk	Masonik görev Masonik aşk	17.3.1978
Yunus Emre	Cemil Lâlik	Doğu mistisizmi ve Masonluk	1.2.1978
»	Şevki Kayman	Masonluk üzerine	1.3.1978

C — İzmir Vâdisi :

İzmir	Avram Ventura	İnsancıl sevgi	2.2.1978
»	Atillâ Uslu	Sanat, Estetik ve Masonluk	16.2.1978

Locası	Konferansçı	Konu	Tarih
Nur	Mesut Ayan	Kentleşme ve Masonluk	7.2.1978
Oromèthée	Albert Arditi	Tahta ve Sembolizm	15.2.1978
Gönül	Hüseyin Pehlivanlar	İnsanın Kuvveti : AKIL	26.1.1978
»	Tümay Dağdelen	İnsanın Kuvveti : SEVGİ	26.1.1978
»	Melih İnan	İnsanın İhtirası : BİLİM	9.2.1978
»	M. Ali Okumuş	İnsanın İhtirası : SANAT	9.2.1978
»	M. Murat Çim	Hoşgörü ve Taasub	23.3.1978
»	Alphan Eroğlu	Hoşgörünün sınırı	23.3.1978
İrfan	Tahsin Yaşmak	İrfan Locasının Öyküsü	2.1.1978
»	Enver Turanlı	Locanın ve asıl görevlerinin sembolizması	30.1.1978
Ümit	L. Sabri Serinken	Düşünce ve inançta özgürlük	6.1.1978
»	Tayfun Naci Terün	Sevgi	20.1.1978
Eylem	Osman Ertörer	Masonlukta örf ve adetler	6.3.1978
»	Ertan Görün	Sevgi	20.3.1978

Derleyenler : Sahir ERMAN — Suha UMUR

RAŞİT ERER

1869 — 1952

Türk devlet adamı ve öğretmen. İstanbulda doğdu. Babası, Namık Kemal'e Fransızca hocalığı etmiş olan Şura-yı Devlet azasından Mehmet Mansur bey, kayınpederi, Şemsettin Sami beydir. Galatasaray Lisesini bitirdikten sonra bir çok memuriyetler yapmış, 1919-1922 senelerinde Tevfik Paşa'nın sadrazamlığında, sırasıyla İaşe, Nafia, Maliye Maarif ve Evkaf nazırlıklarında bulunmuştur. 1923-1949 seneleri arasında Galatasaray Lisesinde Tarih ve Coğrafya öğretmenliği yapmıştır.

1907 senesinde Selânikte «Macedonia Rizorta» Locasında tekris edilmiş olan Raşit Erer K., daha sonra İzmirde Güneş Mahfeline tebenni etmiş, İstanbulda Aydın Mahfeline kurucu olarak katılmıştır. 1925'te Büyük Hatip, 1931'de Büyük Kâtip ve 1932'de Büyük Üstat Muavini olan Raşit Erer K., açılıştan sonra Atlas Locası kurucu azasından idi.

CEMAL PAŞA

1872 — 1922

Türk kumandanı ve devlet adamı. Kuleli Askerî Lisesini, Harp Okulunu ve Harp Akademisini bitirdi. 1899'da Selânik'te Talât bey ve arkadaşları ile İttihat ve Terakkî Cemiyetini kurarak muhalif hareketlere girişti. Adana ve Bağdat Valiliği yaptı. Nafia ve Bahriye Nazırı oldu. Osmanlı Donanmasını yeniden bir savaş kuvveti haline getirdi. Birinci Dünya Savaşı sırasında Bahriye Nazırlığının yanında önce İkinci, daha sonra Dördüncü Ordu Kumandanlığına tâyin edildi. Kanal Harekâtı adı verilen çarpışmaların sonucu olarak görevinden alındı ise de suçu olmadığı kabul edildi. Savaş sonunda Türkiyeden ayrıldı. Önce Almanya'ya yerleşti, daha sonra Rusya'ya geçti. Tiflis'te ermeni komitecileri tarafından öldürüldü.

Selânik'te «Macedonia Rizorta» Locasında tekris edilmiş olan Ahmet Cemal K., 25 Temmuz 1909 tarihinde müptedî derecesi ile Resne Mahfeline tebennî etmiş ve aynı gün Üs.'lığa yükseltilmiştir.

ALİ SAMİ BOYAR

1880 — 1967

Türk ressamı. Heybeliada Deniz Okulunu bitirir. İstanbul Sanayiî Nefise Mektebine yazıldı. İki yıl Paris'te Güzel Sanatlar Okulunda Cormon atölyesinde çalıştı. Dönüşünde Ordudan ayrıldı ve çeşitli memuriyetlerde bulunduktan sonra 1944'te Ayasofya Müzesi Müdürlüğünden emekliye ayrıldı. Türk Resim sanatının başlıca simalarındandır. Eserleri yabancı müzelere de girmiştir. İstanbul manzaraları ve tarihî anıtlarını canlandıran bir çok tablo yaptı. Gerek renk gerek çizgi bakımından tabiatla gördüğünü aslına yakın olarak canlandırmıştır. Gravür tekniğini iyi bildiğinden pul ressamı olarak ün saldı.

1 Nisan 1915 tarihinde Muhibban-ı Hürriyet Locasında 80 Mat. No.'sı ile tekris edilmiş olan Ali Sami Boyar K., açılıştan sonra İdeal Locasında çalışmalarına devam etmiştir.

BEHZAT BUTAK

1891 — 1963

Türk Tiyatro oyuncusu. Bursa'da doğdu. İstanbul'da Mercan idadisinde okurken Namık Kemal'in kitaplarını okula getirdiği için kovuldu. Ticaret okuluna girdi. Ressam Muazzez'in yanında resim çalışmaya başladı. Bir süre sonra Ticaret Mektebini bırakarak yalnızca resim ve tiyatro ile uğraşmaya başladı. Bir çok topluluklarda rol aldı. Balkan ve Birinci Dünya Savaşlarına katıldı, Çanakkale'de kolundan yaralandı. Daha sonra Darülbedaye girdi ve oynadığı her rolle sevilerek tanındı. Türk Tiyatrosunun en önemli sanatçılarından biri olan Butak, Türk Sinemasının da ilk oyuncularındandır. Aynı zamanda nümizmatik konusunda da çalışmalar yaptı ve bazı kitaplar neşretti.

10 Temmuz 1930 tarihinde Resne Mahfelinde 399 Mat. No. sı ile tekris edilmiş olan Behzat Hâki Butak K., açılıştan sonra Kültür ve Fazilet Localarında çalışmalarına devam etmiştir.

İ. GALİP ARCAN

1893 — 1974

Türk Tiyatro oyuncusu. Askerî Rüştiyede okudu. İlk profesyonel oyununu 1909'da Dilküşâ Tiyatrosunda oynanan Tabib-i Aşk'tır. 1914 yılında Darülbedaye girdi. Burada oyuncu ve rejisör olarak çalıştı. Bir ara Paris'e gitti. İstanbul'a dönüşünde (1924) Muhsin Ertuğrul ve Behzat Butak ile kurdukları toplulukta Şehzadebaşı Ferah Tiyatrosunda temsillere başladı. 1925 yılında Fikret Şâdi'nin Millî Sahne grubu ile Anadolu turnesine çıktı. 1926'da yine Darülbedaye girdi. Türk Sinemasının da ilk oyuncularından olan Arcan'ın tiyatro alanında kitapları, tercümeleri, oyunları, bir de «Yetmişinci Taş» adlı şiir kitabı vardır.

12 Ekim 1926 tarihinde Selâmet Mahfelinde tekris olan İsmail Galip Arcan K., açılıştan sonra Kültür Locası azasından idi.

RAMİZ GÖKÇE

1900 — 1952

Türk karikatürcüsü. İstanbul'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da yaptı. İlk karikatürü Şeytan adlı bir dergide çıktı (1916). Yedigün, Karikatür, Karagöz, Akbaba, Yenısabah gibi dergi ve gazetelerde karikatürler yayınladı. Mizah, Peri, Salon adlı dergileri çıkardı. Yarattığı tipler arasında «Tombul Teyze» ve «Çömez» başta gelir. Türkiye'de en çok basılan okul kitabı olan Alfabe'yi resimledi. Çizgi-leri genellikle şehir hayatını, günlük konuşma ve nükteleri yansıtır.

3 Aralık 1927 tarihinde Selâmet Mahfelinde tekeris edilmiş olan Ramiz Gökçe K., açılıştan sonra Hürriyet Locası azasından idi.

HOSEA BALLOU

1771 — 1852

Üniversalist Kilisesinin Kurucusu. Hangi L.'da tekeris edildiği bilinmemekle beraber, Birleşik Amerika'da Woodstock vâdisindeki 23 numaralı Warren L.'nin Ü. M.'i ve New Hampshire B. L.'nin 1. ve 2. Nazırı olmuştur.

AZZO VARISCO

1884 — 1971

İtalya'nın Udine şehrinin hastahanesinde 30 yıl süre ile başhekimlik yapmıştır. Bu şehirdeki Kansere Savaş Derneği onun adını taşır. Sağlık hizmetleri dolayısıyla altın madalya almıştır. 1916 da tekeris edilmiş olup, faşizmin yıkılmasından sonra L.'ların yeniden faaliyete geçmesinde büyük hizmeti dokunmuştur.

THOMAS TODD

1765 — 1826

ABD Yüksek Mahkemesi Hâkimlerinden, Chatham vâdisindeki 24 numaralı Pittsylvania L.'da tekris edilmiş, daha sonra Lexington L. nin kurucuları arasında bulunmuştur.

CHARLES EDOUARD COGLER

1885 — 1976

Ressam ve büyük ressamların hocası. 22 Aralık 1909 da İsviçre'deki Chaux de Fonds vâdisinde L.'Amitié L.'da tekris edilmiş, daha sonra üçer yıllık sekiz dönem üst üste Ü. M. olmuş, Alpina BL'nın B.T.Ü. lüğünü yapmıştır.

GEORGE BEERNAERTS

1895 — 1962

Belçika ordusu generallerinden. 1925 de Brüksel vâdisinde Prométhée L.'da tekris edilmiş, 1960 ile 1962 yıllarında Belçika B. L. B. Ü. olmuştur.

JOHN E. HULL

1895 —

ABD generali. Uzak Doğu'da Birleşmiş Milletler Kuvvetlerine kumandanlık etmiş ve Kyutu Adaları valisi olmuştur. Ohio'daki 67 numaralı Oxford L.'da 9 Kasım 1916 da tekris edilmiştir.

JOSE MARIA CAMPO SERRANO

1833 — 1915

General, Avukat. Kolumbiya Birleşik Devletleri Başkanı. 1864'de Santa Marta vâdisinde 33 numaralı Estrella del Atlantico L.'da tekris edilmiştir.

CATO MAXIMILIEN GULDBERG

1836 — 1902

Matematikçi, «Guldberg ve Waage Kanunu» diye bilinen kimya kaidesini bulmuştur. Oslo vâdisinde St. Olans'den hvide Leopold L. Ü. M. olmuştur.

FRIEDRICH HEINRICH JACOBI

1743 — 1819

Akılcı bilginin yetersizliğini ileri sürmüş Alman fîozofu olup, «iman felsefesi» konusunda Hegel'le uzun süren bir polemîğe girmiştir. Düsseldorf vâdisinde La Parfaite Amitié L. üyesi idi.

LOUIS AUGUSTE BLANQUI

1805 — 1881

Sosyalizmin teorisyenlerinde ve siyaset adamı. 1830'da Les Amis de la Vérité L.'da tekris olunmuştur.

ALFRED MILNER

1854 — 1925

İngiliz siyaset adamı. Cape Town vâillîği yapmış ve İngiltere Savaş ve Sömürgeler Bakanı olmuştur. İngiltere B. B. L.'da B. Muh. görevini ifa etmiştir.

ARAMIZDAN AYRILANLAR

A d ı	Doğumu	Tekris tarlhi	Son Locası	Eb. Maş.'a intikali
Cevat Taluy	İstanbul, 1922	5. 6.1932	Hürriyet	4.11.1977
Hüsamettin Ünübal	Kesriye, 1922	10. 2.1969	İrfan	5.11.1977
Selâhattin Soner	İstanbul, 1900	1926	Ülkü	7.11.1977
Reşit Ogan	Fethiye, 1909	9.12.1968	Hisar	26.11.1977
Ahmet Sumer	Nallıhan, 1915	9.11.1867	Ülkü	18.12.1977
Abdullah S. Alaybek	Selânik, 1904	1928	Ülkü	21.12.1977

Eb. Maş.'a intikal eden Kardeşlerimize Ev. Ul. Mi.'ndan sonsuz mağflret ve kederli allelerine ve bütün Kardeşlerimize sabırlar dileriz.

HIÇ BİR ŞEY ÖLMEZ — HER ŞEY YAŞAR

DÜZELTME :

Dergimizin 26 ncı sayısında çıkan Naki Cevad AKKERMANN'ın «Felsefi Açıdan Masonluk Ülküsünün İlkeleri ve Niteliği Üzerine Düşünceler» başlıklı yazısının II nci bölümünde görülen bazı baskı hatalarını, özür dileklerimizle, aşağıdaki gibi düzeltiriz :

Sayfa	Sütun	Satır	Yanlış	Doğru
27	1	3	değın	değın
27	1	14	değın	değın
28	2	23	3.764.000.000	3.214.200.000
30	1	8	günümüz	günümüze
30	2	1	Hâlik (*)	Halık
30	2	15	buyurban	buyurgan

(*) **Not :** Naki Cevad Akkerman K., yukarıki düzeltmelerin yapılmasını isterken, bilhassa «Hâlik» kelimesi üzerinde durarak, şöyle demiştir :

«.....özellikle (Hâlik) sözcüğünün (Halık) olarak düzeltilmesi önem taşımaktadır. Çünkü Halık, yaratıcı Tanrı ve hâlik işe kökünü helâktan alan ve helâk olan, ölebilen anlamını taşımaktadır.»

MİMAR SİNAN DERGİSİ için gönderilecek yazılar hakkında ricalarımız :

- 1 — (DIN A 4) TSE 21x29.7 cm. boyunda yazı kâğıdı kullanınız.
- 2 — Makina ile seyrek satır yazınız,
- 3 — Biri orijinal olmak üzere, iki nüsha gönderiniz.
- 4 — Yazı'nın adını ve tarih koymayı unutmayınız.
- 5 — Kendi adınızı ve adresinizi de, hemen yazı adından sonra sıralayınız.
- 6 — Tercüme ise, yazı sahibinin adı ve nerede, hangi tarihte yayınladığı,
- 7 — Telif ise, faydalandığınız ana kaynakları da, yazının sonunda bildiriniz,
- 8 — Resim varsa, iyi çekilmiş, siyah beyaz, parlak kâğıda ve 6x9 cm. (dahil) den büyük ölçülû resimler gönderiniz.
Çizgi şekilleri için de siyah çini mürekkebi ve şeffaf resim kâğıdı kullanınız.
- 9 — Basılmayan yazılar geri verilmez.
- 10 — Muhabere adresi : Mimar Sinan, Nuruziya Sokak 21
Beyoğlu, İstanbul'dur.

